

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra trestního práva

Korupce ve sportu

Diplomová práce

Corruption in sports

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

JUDr. Alena Tibitanzlová, Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Bc. Tereza Konejlová

PRAHA 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 13. 03. 2024

Bc. Tereza Konejlová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat své rodině za trpělivost a psychickou podporu při psaní své diplomové práce. Zejména bych ráda poděkovala své vedoucí diplomové práce paní JUDr. Aleně Tibitzlové Ph.D., za nápomoc a uvedení správným směrem.

Anotace

Diplomová práce se věnuje korupci ve sportu v České republice. Zabývá se trestněprávní úpravou na území České republiky v oblasti korupčních jednání ve sportu. Nejsou opomenuty základní mezinárodní smlouvy potírající korupci, které Česká republika podepsala. Jsou uvedeny skutkové podstaty trestných činů, jež mají znaky korupčních jednání. Diplomová práce definuje formy korupce ve sportu a uplatnění trestního práva na korupci ve sportu. Jedním z okruhů je také prevence korupce ve sportu tak, jak je nastavena v českém sportovním prostředí. V rámci diplomové práce jsou uvedené praktické příklady potenciální korupce ve sportu v České republice, které odráží současnou trestněprávní úpravu.

Klíčová slova

korupce, sport, korupce ve sportu, trestní zákoník, úplatkářství, prevence

Annotation

Master thesis is focused on corruption in sports in the Czech republic. It deals with criminal law regulation of corruption in the Czech republic. In the thesis are listed international treaties on corruption which were signed by the Czech republic. There are the criminal offences that can be fulfilled by corrupt practices. Master thesis also defines forms of corruption in sports and application of criminal law on corruption in sports. One of the themes is prevention of corruption in sports in the Czech republic. There are practical examples of potential corruption in sports in Czech republic that reflects current criminal law regulation of corruption in sports in Czech republic.

Key words

Corruption, sports, corruption in sports, criminal code, bribery, prevention

Obsah

Úvod.....	8
1. Korupce.....	10
1.1. Druhy korupce	11
1.1.1. Členění dle systematickosti	11
1.1.2. Členění dle aktivity.....	12
1.1.3. Nepotismus.....	13
2. Mezinárodní prameny práva v oblasti korupce.....	14
2.1. Úmluva OSN proti korupci	14
2.2. Trestněprávní úmluva o korupci.....	15
2.3. Evropská unie a korupce	18
3. Zakotvení korupce v českém trestním právu.....	19
3.1. Úplatkářství.....	19
3.1.1. Přijetí úplatku	20
3.1.1.1. Objekt a objektivní stránka	21
3.1.1.2. Subjekt a subjektivní stránka.....	22
3.1.1.3. Kvalifikovaná skutková podstata	23
3.1.1.4. Souběh s jinými trestnými činy	24
3.1.2. Podplacení.....	24
3.1.2.1. Objekt a objektivní stránka	25
3.1.2.2. Subjekt a subjektivní stránka.....	26
3.1.2.3. Kvalifikovaná skutková podstata	26
3.1.2.4. Souběh s jinými trestnými činy	27
3.1.3. Nepřímé úplatkářství.....	27
3.1.3.1. Objekt a objektivní stránka	28
3.1.3.2. Subjekt a subjektivní stránka.....	29
3.1.3.3. Souběh s jinými trestnými činy	30
3.1.4. Společné ustanovení pro úplatkářské trestné činy.....	30
3.1.4.1. Úplatek.....	30

3.1.4.2.	Úřední osoba.....	32
3.1.4.3.	Obstarávání věcí obecného zájmu.....	33
3.2.	Další trestné činy se znaky korupčního jednání.....	33
3.2.1.	Zneužití pravomoci úřední osoby.....	33
3.2.1.1.	Objekt a objektivní stránka.....	34
3.2.1.2.	Subjekt a subjektivní stránka.....	35
3.2.1.3.	Kvalifikovaná skutková podstata.....	35
3.2.1.4.	Souběh s jinými trestnými činy.....	36
4.	Postavení sportu v českém právu.....	37
4.1.	Zákon o podpoře sportu.....	37
4.2.	Koncepce podpory sportu 2016 - 2025.....	38
4.3.	Vztah trestního práva a sportu.....	39
5.	Korupce ve sportu.....	41
5.1.	Formy korupce ve sportu.....	41
5.1.1.	Ovlivňování sportovních výsledků.....	41
5.1.2.	Ovlivňování osob v čele sportovních výborů.....	43
5.1.3.	Zneužívání dotací ve sportovním prostředí.....	43
6.	Korupce ve sportu a trestní právo.....	44
6.1.	Obstarávání věcí obecného zájmu a sport.....	44
6.2.	Nástroje trestního práva procesního.....	45
6.2.1.	Odposlech a záznam telekomunikačního provozu.....	45
6.2.2.	Použití agenta.....	46
6.2.3.	Sledování osob a věcí.....	46
6.2.4.	Institut spolupracujícího obviněného.....	47
6.3.	Trestněprávní úprava korupce ve sportu v jiných evropských zemích.....	47
7.	Příklady korupce ve sportu v České republice.....	50
7.1.	Akce Šváb.....	50

7.2. Případ rozdělování sportovních dotací.....	52
8. Prevence korupce ve sportu	56
8.1. Etické kodexy.....	56
8.1.1. Etický kodex Českého atletického svazu	56
8.1.2. Fotbalové etické kodexy	57
8.1.2.1. Kodex criminal compliance programu Fotbalové asociace České republiky	57
8.1.2.2. Etický kodex fotbalové asociace ČR	58
8.2. Korupční víceboj.....	59
8.3. Protikorupční linka hokeje.....	59
8.4. Ochrana oznamovatelů.....	60
8.5. Transparentnost.....	61
Závěr.....	63
Seznam použité literatury a pramenů.....	63
Seznam příloh.....	72
Rozhovor.....	73

Úvod

Korupce je celosvětovým fenoménem, který ve společnosti existuje po staletí. Dotýká se mnoha životních oblastí a její průnik se objevuje zejména tam, kde se vyskytuje mnoho peněz. Pro svou diplomovou práci jsem si zvolila korupci v jedné společenské oblasti, abych mohla v rámci své práce dopodrobna obsáhnout danou problematiku. Vybrala jsem si téma korupce ve sportu proto, že sport je mi blízký již od útlého věku. Ráda bych poukázala na to, že přestože sport je oblast, která spojuje mnohé lidi a je dostupná pro každého jedince bez ohledu na jeho sociální status, objevuje se v této oblasti i nezákonné jednání, které je třeba potírat zákonem. Ve sportu se vyskytuje velký objem peněz, a to jak v amatérském, tak v profesionálním. Peníze jsou vynakládány na vybavení, trenéry, zázemí i sportovce samotné. Díky penězům mohou být jednotlivá sportovní odvětví rozvíjena, sportovní výkony zlepšovány a mladí talenti trénováni. Ale právě kvůli penězům je sport potenciálním prostředím pro výskyt korupčních jednání. Zaměřila jsem se na korupci ve sportu v České republice, a to zejména z pohledu trestního práva. Česká republika dle výzkumu mezinárodní neziskové organizace bojující proti korupci s názvem Transparency International dlouhodobě nepodniká dostatečné kroky vedoucí k potírání korupce.¹

Ve své diplomové práci se nejprve zaměřím na vymezení pojmu korupce jako takového a základní členění jednotlivých druhů korupce. V rámci mezinárodního práva uvedu základní dokumenty, jež ratifikovala Česká republika. Hlavním těžištěm celé práce je kapitola zabývající se trestněprávní úpravou korupce v České republice. Vzhledem k tomu, že Česká republika nemá speciální právní úpravu týkající se trestných činů ve sportu, konkrétně korupce ve sportu, je nutné se řídit obecnou právní úpravou, jež je vymezena zákonem č. 40/2009 Sb., trestním zákoníkem. Uvedu příklady evropských zemí, ve kterých na rozdíl od tuzemské právní úpravy existují sportovní zákony, anebo minimálně skutkové podstaty sportovních trestných činů, které jsou součástí trestních zákonů. Na to navážu konkrétními praktickými příklady z českého sportu, jež se jednak opírají

¹ *Česko stále zaostává za průměrem EU, ukazuje Index vnímání korupce*. Online. Rada Evropské unie. 2024. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/cpi2023/>. [cit. 2024-02-25].

o současnou trestněprávní úpravu České republiky a zároveň v nich nebylo vydáno pravomocné rozhodnutí.

Diplomová práce je rozdělena na osm kapitol. V rámci své diplomové práce jsem využila výzkumné metody srovnávání, obsahovou analýzu textu, literární rešerši a standardizovaný rozhovor.

Cílem práce je vymezit problematiku české trestněprávní úpravy korupce ve sportu, a to zejména takové trestné činy, které mají znaky korupčních jednání a které lze využít na nezákonná jednání v oblasti sportu.

Jaké trestné činy mají znaky korupčního jednání? Které skutkové podstaty trestných činů lze využít na korupční jednání ve sportovním prostředí? Jakým způsobem je nastavena prevence korupce ve sportu v České republice?

1. Korupce

Korupce se ve společnosti vyskytuje od nepaměti. Při náhledu do dávné historie lze poukázat na 2400 let starý indický spis *Arthaśāstra*, který souhrnně pojednává o vedení státu, soudnictví a ekonomice. Konkrétně v části *Kautilya* se mluví o nevyhnutelnosti korupce a zároveň o nutnosti ji krotit. „*Stejně jako není možné neochutnat med nebo jed, který člověk najde na jazyku, tak je nemožné pro státního úředníka neukousnout alespoň část králových příjmů. Stejně jako v případě ryby nelze zjistit, zda pije či nepije vodu, tak nelze zjistit, zda si státní úředníci neberou peníze pro sebe při výkonu své práce.*“ Dalšími starověkými zeměmi, které se potýkaly s korupcí byly například Starověké Řecko, Řím nebo Čína. Korupce se dá popsat jako mezisystémová, mezikulturní a nadčasová. Může existovat v jakékoliv zemi, v jakémkoliv okamžiku a pod jakoukoliv formou vlády.²

Pojem korupce pochází z latiny (=corruptio) a znamená podplacení, zkažení. O úplnou definici korupce se pokusilo již mnoho autorů, ale žádná z nich není natolik univerzální. „*Korupce je natolik dynamický a rozmanitý fenomén, že veškeré pokusy o její přesnou definici jsou předem odsouzeny k nezdaru.*“ Jako jednu z možností lze uvést definici českého pedagoga Jana Chmelíka: „*Korupce je neformální vztah dvou subjektů jednajících v rozporu s dobrými mravy spočívající v nabídce, příslibu, realizování výhody v něčí prospěch nebo akceptování takového požadavku za vyžádanou, nabídnutou nebo slíbenou odměnu.*“³

Dalšími autory, kteří se pokusili o obecnou definici korupce ve své knize jsou doktoři Alexander Nett a Vladislav David. Popisují korupci následovně: „*Korupce je jednání, při němž se vzájemně projevuje vůle dvou stran (mohou to být jednotlivci, skupiny lidí, instituce, představitelé státu), podle níž jedna strana (korumpující) poskytuje odměnu hmotného či nemateriálního charakteru za to, že jí druhá (korumpovaná) zajistí neoprávněné a jí požadované výhody.*“ V této definici figurují jen dvě podstatné strany, ale podle autorů existuje i strana třetí,

² FARRALES, Mark J. What is corruption?: A history of corruption studies and the great definitions debate. *A History of Corruption Studies and the Great Definitions Debate (June 2005)*, 2005. s. 4

³ GRIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 4. Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3. S. 296-297.

a to strana poškozená. Jedná se o osoby, které byly korupčním jednáním poškozeny na svých osobních zájmech.⁴

Přestože nelze univerzálně pojem korupce vymezit, lze alespoň poukázat na shodné prvky, které jsou pro korupci typické. Jedná se o vztah, jednání, či dohodu mezi dvěma subjekty. Dalším typickým prvkem je porušení povinnosti, dobrých mravů či neoprávněná výhoda. V každém korupčním vztahu musí figurovat úplatek, ať již ve formě hmotné či nehmotné. Podstatným prvkem je i příčinná souvislost mezi uzavřenou dohodou a neoprávněným zvýhodněním, respektive porušením povinnosti.

1.1. Druhy korupce

Jak zahraniční, tak česká literatura člení korupci podle odlišných kritérií. V zahraniční literatuře se korupce klasifikuje dle systematickosti a společenského dopadu na „petty“ (drobnou), „grand“ (velkou) a „state capture“ (státní).⁵

V mezinárodních dokumentech i v českém právu hraje důležitou roli i členění dle sektoru na korupci ve veřejném sektoru a na korupci v soukromém sektoru. Další členění, které stojí za zmínku je podle jednání na aktivní a pasivní korupci.⁶

1.1.1. Členění dle systematickosti

Drobná korupce, nebo také malá, se odehrává na úrovni úředník – občan. Zpravidla jde o využití tíživé situace občana, kdy nelze žádoucího stavu dosáhnout legální cestou, a tak dojde k uplácení. Na druhé straně stojí úředník, jenž je odpovědný při výkonu své funkce rozhodovat o určitých záležitostech občanů. Zejména se jedná o povolení, schválení, souhlasy. Proto se někdy také označuje jako „byrokratická korupce“. Jedná se o podplacení například na úřadech, ve školách, v nemocnicích. Děje se spontánně, pachatelé jednají osobně, bez pomoci druhých. Většinou nedochází k odhalení trestné činnosti, protože oba účastníci tohoto vztahu mají zájem na tom, aby nebyli odhaleni.⁷

⁴ DAVID, Vladislav a NETT, Alexander. *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*. Právo a společnost (C.H. Beck). Praha: C.H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-562-9. s. 16.

⁵ Definicion of corruption. *Research brief* [online]. 2022 [cit. 2023-10-25]. Dostupné z: <https://www.publicsafety.gc.ca/cnt/rsrscs/pblctns/rgnzd-crm-brf-48/rgnzd-crm-brf-48-en.pdf>.

⁶ GRIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 4. Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3. s. 302-303.

⁷ NĚMEC, Miroslav. *Teorie a metodologie kriminalistiky pro magisterské studium*. Praha: Abook, 2019. ISBN 978-80-906974-2-3. s. 280.

Větší společenský dopad má velká korupce, která se týká vysoce postavených vládních úředníků, kteří byli do své funkce zvoleni. Jedná se o úplatky zejména v infrastruktuře a vládních projektech. Taková korupce je plánována, systematická a týká se hlavně zneužívání veřejných zdrojů, zpronevěry a veřejných zakázek.⁸ Zároveň se neobejde bez spolupráce více osob. Přičemž hlavními figuranty jsou osoby z politické sféry, představitelé velkých firem, a jiné vysoce postavené osoby, které k dosažení svého cíle využívají často nic netušící podřízené a zaměstnance. Primárně se sem řadí manipulace s veřejnými zdroji využívající propracovaná schémata, jež je často velice obtížné až nemožné odhalit.⁹ Na utajení velké korupce jsou využívány značné náklady, aby nebylo možné ji odhalit.

Nejvyšší formou v této hierarchii je „state capture“ (státní, systémová korupce). Jedná se o systematickou korupci nejzhoršivějšího typu. Má široké a dlouhodobé dopady na ekonomiku i společnost. Hlavní roli v ní má skupina osob, která ovládne stát, veřejné instituce, úřady a pozice a posléze je využívá ku svému prospěchu.¹⁰ Jejím hlavním cílem je privatizace státu, která se iniciuje pomocí odstranění možnosti svobodných voleb, či skrytým ovlivňováním voleb. Dalším typickým projevem může být ovlivňování průběhu soudního řízení, legislativního vývoje a obsahu schvalovaných zákonů.¹¹

1.1.2. Členění dle aktivity

Dle jednání příjemce rozdělujeme korupci na aktivní a pasivní. Zde nehraje roli, kdo iniciuje korupční jednání. Na straně aktivní korupce je vždy ten, kdo úplatek dává, slibuje. Na druhé straně, pasivní, stojí vždy podplácený.¹²

⁸ Definiton of corruption. *Research brief* [online]. 2022 [cit. 2023-10-25]. Dostupné z: <https://www.publicsafety.gc.ca/cnt/rsrscs/pblctns/rgnzd-crm-brf-48/rgnzd-crm-brf-48-en.pdf>.

⁹ STEHNOVÁ, Jana, Lenka LENOCHOVÁ a Jan DUPÁK. *Průručka o korupci*. Asociace pro transparentnost, 2019.

¹⁰ DAVID-BARRETT, L. *State capture and inequality*. New York: NYU Center on International Cooperation, 2021. s. 7.

¹¹ NĚMEC, Miroslav. *Teorie a metodologie kriminalistiky pro magisterské studium*. Praha: Abook, 2019. ISBN 978-80-906974-2-3. s. 281.

¹² GRIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 4. Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3. s. 302.

1.1.3. Nepotismus

Nepotismus, z latinského nepot (=příbuzný), znamená prosazování příbuzných do společensky vlivných pozic na úkor častěji i kvalifikovanějších kandidátů.

Legální formou takové protekce je situace, kdy se při rozdělování pracovních pozic neopomeneme rodinný příslušník daného výběřčího. Pokud by ale nastala situace, kdy by byl daný příbuzný prosazován do funkce veřejného činitele s požadavkem protislužby v podobě hodnoty, kterou lze peněžitě vyjádřit, jednalo by se o korupci. Takovou službou může být například svědectví u soudu ve prospěch korumpujícího.

Na podobném principu funguje klientelismus neboli zvýhodňování na základě přátelství. Jde zpravidla o vzájemný vztah, kdy jeden ze subjektů má vůči druhému povinnosti, přičemž záleží na jejich vzájemné dohodě, do jaké míry bude reciprocita měřitelná.¹³

¹³ DAVID, Vladislav a NETT, Alexander. *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*. Právo a společnost (C.H. Beck). Praha: C.H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-562-9. s. 84-85.

2. Mezinárodní prameny práva v oblasti korupce

Česká republika jakožto člen některých významných mezinárodních organizací přijala a ratifikovala jejich stěžejní úmluvy týkající se oblasti korupce. Jedná se o takzvané unifikační úmluvy, jejichž podstatou je sjednocení s vnitrostátní úpravou některého právního institutu. Podepsáním unifikačních úmluv se nejen Česká republika, ale i další účastnické státy zavazují včlenit text unifikované úpravy do svého vnitrostátního práva. Vedle níže uvedené Úmluvy Organizace spojených národů proti korupci a Trestněprávní úmluvy o korupci lze zmínit i Občanskoprávní úmluvu, která je prvním mezinárodním dokumentem zaměřeným na boj proti korupci prostřednictvím institutů civilního práva.

2.1. Úmluva OSN proti korupci

Organizace spojených národů (dále jen „OSN“), jejímž členem je Česká republika od roku 1993, byla první organizací, jež vydala univerzální právní dokument týkající se boje proti mezinárodní korupci. Dokument s celým názvem *Úmluva Organizace spojených národů proti korupci* byl přijat v roce 2003 s cílem vytvoření efektivního nástroje pro boj s korupcí. Úmluva OSN proti korupci úzce navazuje na Úmluvu OSN proti mezinárodnímu organizovanému zločinu. Prvotním plánem bylo vytvořit pouze dodatek k Úmluvě OSN proti mezinárodnímu organizovanému zločinu, ale vzhledem k velikosti problému korupce vznikl samostatný právní dokument.¹⁴

Česká republika dokument podepsala již v roce 2005 na základě usnesení vlády č. 359 z roku 2005, ale v platnost vstoupila až v roce 2013. Důvodem pozdějšího vstupu v platnost byl rozpor vnitrostátního práva s Úmluvou OSN proti korupci, a to v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob. Vzhledem k tomu, že byl v roce 2011 přijat Českou republikou nový zákon v dané oblasti, zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, tak došlo k odstranění rozporu a následně k ratifikaci Úmluvy OSN proti korupci.¹⁵

¹⁴ DAVID, Vladislav a NETT, Alexander. *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*. Právo a společnost (C.H. Beck). Praha: C.H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-562-9. s. 156.

¹⁵ UNCAC. *JUSTICE.CZ* [online]. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://korupce.cz/zahranicni-spoluprace/uncac/>.

Hlavním účelem Úmluvy OSN proti korupci je podle článku 1: „Účinněji a efektivněji prosazovat a posilovat opatření k prevenci a potírání korupce; prosazovat, usnadňovat a podporovat mezinárodní spolupráci a technickou pomoc při prevenci a potírání korupce, včetně spolupráce a pomoci, sledujících navrácení majetku; prosazovat integritu, odpovědnost, řádné spravování veřejných záležitostí a řádné zacházení s veřejným majetkem.“¹⁶

Úmluva OSN proti korupci zahrnuje korupci jak ve veřejném, tak v soukromém sektoru. Aby byl dokument aplikovatelný, musí mít konkrétní případ korupce mezinárodní prvek. Nevztahuje se na vnitrostátní případy korupce, jelikož v takovém případě má vykonávací pravomoc pouze ten stát, jehož občanem je pachatel.¹⁷

Vzhledem ke své univerzalitě Úmluvy OSN proti korupci není tak důrazným nástrojem na zavádění protikorupčních opatření jako Trestněprávní úmluva o korupci.

2.2. Trestněprávní úmluva o korupci

Podstatným nástrojem v boji proti korupci Rady Evropy je *Trestněprávní úmluva o korupci*. Byla přijata v roce 1999 ve Štrasburku a v témže roce také podepsána Českou republikou. K její ratifikaci došlo v roce 2000. Trestněprávní úmluva o korupci sama o sobě vstoupila v platnost v roce 2002, čímž zároveň vstoupila v platnost i v České republice.

Hlavním cílem Trestněprávní úmluvy o korupci je sjednotit odlišné národní legislativy, aby bylo možné jednotným způsobem trestně stíhat pachatele korupčních jednání. Zároveň urychlit trestní stíhání pachatelů, čímž dojde i k zefektivnění postihu korupce.

¹⁶ SCHEINOST, Miroslav. *Dokumenty OSN ke korupci a organizovanému zločinu: Úmluva OSN proti korupci, Protokol proti nezákonné výrobě střelných zbraní, jejich částí a součástí a munice i proti nezákonnému obchodu s nimi, doplňující Úmluvu OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu*. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008. ISBN 978-80-7338-066-3.

¹⁷ UNITED NATION. United nations convention against corruption.
In: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n03/453/15/pdf/n0345315.pdf?token=HOyCisJKxJ7uZMLJ35&fe=true>. 2003, A/RES/58/4.

Trestněprávní úmluva o korupci podrobně udává konkrétní legislativní kroky, které musí být na národní úrovni uskutečněny. Jejím účelem je postih trestných činů aktivního a pasivního úplatkářství ve veřejném i v soukromém sektoru.¹⁸

Definice aktivního úplatkářství ve veřejném sektoru je vymezena v článku 2, kapitole II., jako podplacení tuzemských veřejných činitelů a zní následovně: *„Každá smluvní strana přijme taková legislativní a jiná opatření, která budou nezbytná pro to, aby nabídka, slib nebo poskytnutí nepatřičné výhody přímo či nepřímo nějakou osobou veřejnému činiteli této smluvní strany, ať již přímo jemu nebo někomu jinému, aby jednal anebo nejednal při výkonu jeho funkce, bylo pokládáno za trestný čin podle tuzemského práva, je-li tento čin spáchán úmyslně.“*

Pasivní úplatkářství lze nalézt ve článku 3, kapitole II, neboli přijímání úplatku tuzemskými veřejnými činiteli: *„Každá smluvní strana přijme taková legislativní a jiná opatření, která budou nezbytná pro to, aby přímý či nepřímý požadavek nebo přijetí neoprávněné výhody veřejného činitele smluvní strany pro sebe či pro někoho jiného, nebo přijetí nabídky či slibu takové neoprávněné výhody, aby jednal anebo nejednal při výkonu jeho funkce, bylo pokládáno za trestný čin podle tuzemského práva, je-li tento čin spáchán úmyslně.“*

Trestní postih úplatkářství je dle Trestněprávní úmluvy o korupci dále rozšířen na členy tuzemských parlamentních shromáždění (čl. 4), zahraničních veřejných činitelů (čl. 5), členy zahraničních parlamentních shromáždění (čl. 6), veřejných činitelů mezinárodních organizací (čl. 9), členy mezinárodních parlamentních organizací (čl. 10), soudce a úředníky mezinárodních soudních orgánů (čl. 11).¹⁹

Obdobně je definováno úplatkářství v soukromém sektoru v článku 7, podplacení v soukromém sektoru: *„Každá smluvní strana přijme taková legislativní a jiná opatření, která jsou nezbytná pro to, aby přímá či nepřímá nabídka, slib nebo poskytnutí nepatřičné výhody v rámci obchodní činnosti osobám, které řídí nebo pracují v jakékoli pozici v subjektech soukromého sektoru, ať již jim samotným*

¹⁸ DAVID, Vladislav a NETT, Alexander. *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*. Právo a společnost (C.H. Beck). Praha: C.H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-562-9. s. 173-174.

¹⁹ ETS No. 173 - Criminal Law Convention on Corruption, úřední překlad pod. č. 70/2002 Sb. m.s., Česká republika podepsala 15.10.1999.

nebo někomu jinému, aby jednaly nebo naopak nejednaly, a tím porušily své povinnosti, bylo pokládáno za trestný čin podle vnitrostátního práva, je-li takový čin spáchán úmyslně,“ a v článku 8, přijímání úplatku v soukromém sektoru: *„Každá smluvní strana přijme taková legislativní a jiná opatření, která jsou nezbytná pro to, aby jednání osob, které řídí či pracují v jakékoli pozici v subjektech soukromého sektoru, a které přímo či nepřímo požadovaly nebo přijímaly nepatřičnou výhodu nebo příslib, ať již pro sebe nebo pro někoho jiného, nebo přijaly nabídku takové výhody, nebo by nějakým způsobem jednaly nebo naopak nejednaly, a tím porušily své povinnosti, bylo pokládáno za trestný čin podle vnitrostátního práva, je-li takový čin spáchán úmyslně.“*

Článek 37 stanovuje takzvanou výhradu k určitým článkům Trestněprávní úmluvy o korupci. Konkrétně odstavec 1: *„Kterýkoliv stát si může v době podpisu Úmluvy anebo při uložení své ratifikační listiny, listiny o přijetí, schválení nebo listiny o přístupu vyhradit právo, že jako trestný čin podle vnitrostátního práva nebude ani částečně ani v plném rozsahu hodnotit chování uvedené v člancích 4, 6 až 8, 10 a 12 nebo trestné činy přijímání úplatku definované v článku 5.“* Na základě tohoto odstavce uplatnila Česká republika při ratifikaci Trestněprávní úmluvy o korupci výhradu: *„Česká republika jako trestný čin podle vnitrostátního práva bude hodnotit chování v člancích 7 a 8 Úmluvy, pouze pokud odpovídají skutkovým podstatám trestných činů stanovených v trestním zákoně České republiky.“*²⁰

Trestněprávní úmluva o korupci krom výše zmíněného také potírá obchodování s vlivem, praní špinavých peněz a trestné činy páchané v souvislosti s účetnictvím. V roce 2003 byl vydán dodatkový protokol, který rozšířil okruh korupčních jednání na postih soudců a arbitrů.

Aby byla Trestněprávní úmluva o korupci řádně uplatňována, vznikla tzv. Skupina států proti korupci, ve zkratce GRECO (Group of States against Corruption). Jejím sídlem se stal Štrasburk. Každý stát, jenž se podepíše pod Trestněprávní úmluvu o korupci se zároveň stává součástí GRECO. Každou zemi zastupují nejvýše dva zástupci. Česká republika má dva trvalé zástupce z Ministerstva spravedlnosti ČR a z Ministerstva vnitra ČR. Hlavním cílem GRECO

²⁰ ETS No. 173 - Criminal Law Convention on Corruption, úřední překlad pod. č. 70/2002 Sb. m.s., Česká republika podepsala 15.10.1999.

je dohlížet na rychlost zavádění Trestněprávní úmluvy o korupci do jednotlivých právních řádů.²¹

2.3. Evropská unie a korupce

Jedním z prioritních zájmů Evropské unie (dále jen „EU“) je chránit finanční zájmy před podvody a korupcí. Jedna ze zakládajících smluv, Smlouva o fungování Evropské unie stanovuje v článku 83 korupci jako „evropský trestný čin“, neboli trestný čin mimořádně závažný s přeshraničním rozměrem.²²

V roce 2007 byla vydána Bílá kniha o sportu, kterou vypracovala Evropská komise. Jedná se o první komplexní iniciativu EU pro oblast sportu. Vedle pozvednutí společenské úlohy sportu a boji proti dopingu stanovila mimo jiné za cíl také boj proti korupci.²³

Cílem orgánů EU je zjednodušit a modernizovat soubor právních pravidel, jež mají dopad na korupci, monitorovat vývoj v oblasti boje proti korupci v členských státech a podporovat provádění vnitrostátních protikorupčních opatření prostřednictvím financování, technické pomoci a výměny zkušeností.

Na úrovni EU funguje Evropský úřad pro boj proti podvodům. Ten provádí vedle dalších činností i nezávislé správní vyšetřování podvodů a korupce.²⁴

V roce 2019 přijala Rada EU závěry o boji proti korupci ve sportu. Jejich hlavním cílem je zejména navrhnout, jak mohou EU a její členské státy, včetně jejich sportovních hnutí přispět k dosažení spravedlnosti v oblasti sportu.²⁵

Úmluvu, která byla vstoupila v platnost v roce 2005 v Evropské unii a všechny členské státy k ní přistoupily lze zmínit Úmluvu proti korupci úředníků.²⁶

²¹ DAVID, Vladislav a NETT, Alexander. *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*. Právo a společnost (C.H. Beck). Praha: C.H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-562-9. s. 170–172.

²² Podvody a korupce. *EUR-lex* [online]. [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/fight_against_fraud.html?locale=cs&root_default=SUM_1_CODE D%3D22%2CSUM_2_CODE D%3D2204.

²³ Sport. *Evropský parlament* [online]. 2023 [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/143/sport>

²⁴ Podvody a korupce. *EUR-lex* [online]. [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/fight_against_fraud.html?locale=cs&root_default=SUM_1_CODE D%3D22%2CSUM_2_CODE D%3D2204.

²⁵ Boj proti korupci ve sportu: Rada přijala závěry. *Rada Evropské unie* [online]. 2019 [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2019/11/21/combating-corruption-in-sport-the-council-adopts-conclusions/>.

²⁶ *Úmluva proti korupci úředníků* [online]. 2019 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/convention-against-corruption-involving-public-officials.html>

3. Zakotvení korupce v českém trestním právu

Termín korupce své místo v českém právním řádu nemá. Existují ale taková korupční jednání, která jsou penalizována. Podstatným pramenem práva je zákon č. 40/2009 Sb., *Trestní zákoník*. Tento zákon se dělí na tři části, a to obecnou část, zvláštní část a přechodná a závěrečná ustanovení. Ve zvláštní části najdeme trestné činy potírající korupční jednání. Především jsou vymezeny v části druhé, hlavě X. trestního zákoníku pod souhrnným názvem Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných. A to zejména ve třetím díle nazvaném Úplatkářství.

Korupčních jednání se podle českého právního řádu může dopustit jak fyzická osoba, tak právnická osoba. A to dle zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. V § 8, zákona č. 418/2011 Sb., najdeme výčet osob, které mohou svým jednáním způsobit trestní odpovědnost právnické osoby. Jedná se zejména o statutární orgán nebo jeho člena, či jinou osobu ve vedoucím postavením, která za právnickou osobu buď jedná, nebo vykonává řídicí či kontrolní činnost. Dále se jedná o zaměstnance při plnění pracovních úkolů či osobu vykonávající rozhodující vliv na řízení právnické osoby.²⁷ Je vhodné podotknout, že podle § 11, zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim a dle Trestněprávní úmluvy o korupci Rady Evropy není možné použít institut účinné lítosti v případě úplatkářských trestných činů právnických osob.

3.1. Úplatkářství

Třetí díl hlavy X. trestního zákoníku upravuje úplatkářské trestné činy. Jedná se o trestný čin přijetí úplatku podle § 331, podplacení podle § 332, nepřímé úplatkářství podle § 333. Společné ustanovení podle § 334 definuje pojmy „úplatek“, „úřední osoba“ a „obstarávání věcí obecného zájmu.“

Úplatkářství je negativní jev ohrožující jak objektivnost rozhodování, tak obecně společenské a ekonomické vztahy. Podstatou je neodůvodněné zvýhodňování jedněch před druhými.²⁸

²⁷ Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

²⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1, s. 4149.

Druhovým objektem úplatkářských trestných činů je zájem na ochraně věci obecného zájmu před tím, aby nedocházelo k ovlivnění osob, jež je obstarávají, a to neoprávněnými výhodami. Druhovým objektem je též zájem na rovnosti podmínek soutěžitelů v hospodářské soutěži, tedy v oblasti podnikání.²⁹

3.1.1. Přijetí úplatku

Trestný čin přijetí úplatku podle § 331, zákona č. 40/2009 Sb., kriminalizuje stranu poptávky v korupčním vztahu, tedy pasivní úplatkářství.

Trestný čin přijetí úplatku obsahuje dvě základní skutkové podstaty, přičemž ta druhá je speciální vůči první z nich.

1. *„Kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek, nebo kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta nebo zákazem činnosti.“*

2. *„Kdo za okolností uvedených v odstavci 1 úplatek žádá, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.“*³⁰

Přijetí úplatku znamená, že se pachateli nebo jinému dostal do dispozice úplatek, tedy neoprávněná výhoda. K tomu může dojít i bez předchozí nabídky nebo slibu. Zároveň není podstatné, zda k přijetí úplatku došlo před, v průběhu nebo po obstarání věci obecného zájmu.³¹

Slíbení úplatku je záruka budoucího poskytnutí úplatku. Pro dokonání trestného činu je dostačující přijetí slibu. Znak „dá si slíbit úplatek“ je formou přípravy, která je povýšena na dokonaný trestný čin.³²

V případě, kdy pachatel jakýmkoliv způsobem sám dá podnět k poskytnutí nebo přislíbení úplatku se jedná o žádost o úplatek. Trestný čin přijetí úplatku je dokonán již v momentě, kdy pachatel o úplatek žádá, aniž by mu byl opravdu poskytnut či přislíben.³³

²⁹ ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2607.

³⁰ § 331 zákona č. 40/2009., trestní zákoník.

³¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1, s. 4158.

³² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9.1.2019, sp. zn. 7 Tdo 1585/2018-70.

³³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1, s. 4159.

Účastenství není vyloučeno. Účastníkem bude zprostředkovatel úplatku, a to zejména v roli pomocníka k tomuto trestnému činu, ale i v roli organizátora nebo návodce.³⁴

3.1.1.1. Objekt a objektivní stránka

Objektem trestného činu přijetí úplatku je jednak zájem na řádném, nestranném a zákonném obstarávání věcí obecného zájmu, tak i zájem na ochraně podnikatelských vztahů před korupcí.³⁵

První z chráněných oblastí, tj. obstarávání věcí obecného zájmu je velmi širokým pojmem. Trestní zákoník neposkytuje žádné směrnice k jeho výkladu. Obstarávání věcí obecného zájmu v sobě zahrnuje nejen veřejnoprávní záležitosti, jako výkon veřejné moci, ale i oblasti, které jsou regulovány soukromoprávními předpisy.³⁶ Jedná se o činnosti, při kterých jsou vykonávány úlohy týkající se větší skupiny obyvatel nebo celé společnosti. To znamená, že se nejedná výhradně o osobní zájmy. Zároveň se nejedná o činnosti občanů vyplývajících z jejich osobních práv a povinností (např. změna zaměstnání, prodej věcí v osobním vlastnictví).³⁷ Zejména jde o činnost v oblasti státu, samosprávy a v oblasti uspokojování zájmů občanů a právnických osob v oblasti důležitých materiálních, sociálních a jiných potřeb základního významu.³⁸ Konkrétně se může například jednat o: nestrannost rozhodčích zápasů kopané organizované Fotbalovou asociací České republiky, rozhodování o hospitalizaci a operaci,³⁹ rozhodování o přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, fungování hromadných sdělovacích prostředků.⁴⁰

Druhou chráněnou oblastí je podnikání vlastní nebo jiného (např. uplácející, osoba blízká upláčenému). Podnikáním se rozumí soustavná činnost prováděna

³⁴ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 7. Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-380-3. s. 854.

³⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář.* 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1, s. 4150.

³⁶ ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář.* Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2609.

³⁷ Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 26.1. 1988, sp. zn. Tpj 28/87.

³⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář.* 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1, s. 4150.

³⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16. ledna 1989, sp. Zn. 4 Tz 45/88, uveřejněno pod č. 13/1990 Sb. rozh. Tr., roč. 1990, sv. 1, s. 57

⁴⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář.* 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1, s. 4155.

samostatně, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Může být hlavním, vedlejším nebo jediným zdrojem obživy pachatele nebo jiné osoby. Trestný čin přijetí úplatku chrání rovnost podnikatelského prostředí.⁴¹ Zejména rovnou příležitostí střídat se v hospodářské soutěži v mezích právních předpisů s jinými soutěžiteli. V určitých případech je přípustné a společensky akceptované dávat spropitné (např. v pohostinství, taxislužby).⁴²

Obě základní skutkové podstaty se shodují v tom, že pachatelovo jednání musí být v souvislosti s jednou ze dvou chráněných oblastí, tedy s obstaráváním věcí obecného zájmu, anebo podnikáním. Další shodu lze nalézt v tom, že je zde předpoklad dvou forem přijetí úplatku, a to přímé (pachatel úplatek přijímá, nechá si ho slíbit nebo jej sám žádá) a zprostředkované (pachatel úplatek přijímá, nechá si jej slíbit nebo jej žádá prostřednictvím jiného).

Naopak odlišnost mezi oběma základními skutkovými podstaty lze nalézt ve způsobu přijetí úplatku. První z nich předpokládá přijetí nebo alespoň přislíbení si úplatku, kdežto druhá forma jednání spočívá v žádání o úplatek.

Pro naplnění objektivní stránky trestného činu přijetí úplatku je nutná příčinná souvislost mezi způsobem a formou úplatku a jednou ze dvou chráněných oblastí.

Následkem je již samotné porušení přijímat jakékoliv úplatky v souvislosti s chráněnými oblastmi.⁴³

Úplatkem je jakákoliv neoprávněná výhoda. Může se jednat o majetkové obohacení nebo jiné zvýhodnění (např. protislužbu), které se dostává do dispozice uplácenému. Zákon nestanovuje žádnou hodnotovou hranici úplatku.⁴⁴ Více k pojmu úplatek v podkapitole 3.1.4.1.

3.1.1.2. Subjekt a subjektivní stránka

Pachatelem může být fyzická i právnická osoba. Může to být osoba, která jedná v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu, anebo v souvislosti

⁴¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1, s. 4155-4156.

⁴² ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2612.

⁴³ ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2607-2608.

⁴⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1, s. 4157.

s podnikáním. Může to být také osoba, která pouze vykonává přípravné nebo pomocné práce pro obstarávání věcí obecného zájmu.

V případě podnikání to nemusí být přímo podnikatel, ani osoba v řídicí funkci, postačuje, aby se jednalo o zaměstnance, obchodního partnera nebo osobu, která s podnikatelem spolupracuje.

Pokud přijímá pachatel úplatek pro jiného, k trestní odpovědnosti postačí, aby vztah k chráněným oblastem měla druhá osoba.

K naplnění subjektivní stránky obou základních skutkových podstat je třeba alespoň úmysl nepřímý.⁴⁵

3.1.1.3. Kvalifikovaná skutková podstata

Trestný čin přijetí úplatku vymezuje dvě kvalifikované skutkové podstaty.

1. „Odnětím svobody na tři léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch, nebo spáchá-li takový čin jako úřední osoba.“

2. „Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch velkého rozsahu, spáchá-li takový čin jako úřední osoba v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch.“⁴⁶

Značný prospěch je v trestním zákoníku vymezen v § 138 jako částka dosahující nejméně 1 000 000 Kč. K dokonání postačuje, že přijímá úplatek s úmyslem opatřit sobě či jiné osobě značný prospěch, aniž by k tomu opravdu došlo.

Úřední osobou je podle § 127 zákona č. 40/2009 Sb., soudce, státní zástupce, prezident ČR, senátor a poslanec Parlamentu České republiky, člen vlády, nebo jiná osoba zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci, dále příslušník ozbrojených sil a bezpečnostních sborů, strážník obecní policie, soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zástupce, notář při provádění úkonů v řízení o dědictví jako soudní komisař, finanční arbitr a jeho zástupce, fyzická osoba, která byla ustanovena lesní stráží, stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží,

⁴⁵ ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2619-2620.

⁴⁶ § 331 zákona č. 40/2009 Sb.

a to za předpokladu, že plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů.⁴⁷

Spáchání kvalifikované skutkové podstaty přijetí úplatku v postavení úřední osoby nezakládá automaticky trestní odpovědnost za trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329, a to z důvodu, že pachatel po přijetí úplatku nemusí svou pravomoc vůbec zneužít.⁴⁸

Pokud nemá pachatel postavení úřední osoby, tak nemůže být ani spolupachatelem.⁴⁹

Prospěch velkého rozsahu je vymezen částkou nejméně 10 000 000 Kč.⁵⁰

3.1.1.4. Souběh s jinými trestnými činy

Jednočinný souběh trestného činu přijetí úplatku je možný s trestným činem vydírání podle § 175, útisku podle § 177 a zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329.

Je vyloučen s trestným činem pletichy v insolvenčním řízení podle § 226, zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a při veřejné dražbě podle § 256, pletichy při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a při veřejné dražbě podle § 257 a pletichy při veřejné dražbě podle § 258.⁵¹

3.1.2. Podplacení

Trestný čin podplacení podle § 332, zákona č.40/2009 Sb., kriminalizuje aktivní úplatkářství, tedy nabídkovou stranu korupčního vztahu. Koncentruje se na osobu, která úplatek nabídne, slíbí či poskytne.⁵²

„Kdo sám nebo prostřednictvím jiného poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek jinému nebo pro jiného v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu, nebo kdo sám nebo prostřednictvím jiného poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek jinému nebo pro jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.“⁵³

⁴⁷ § 127 zákona č. 40/2009 Sb.

⁴⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.08.2013, sp. zn. 3 Tdo 752/2013.

⁴⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.05.2010, sp. zn. 6 Tdo 572/2010.

⁵⁰ § 138 zákona č.40/2009 Sb.

⁵¹ ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2621.

⁵² ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2623.

⁵³ § 332 zákona č. 40/2009 Sb.

Stejně jako u trestného činu přijetí úplatku je trestným činem podplacení postihováno jednání v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu a podnikání.

Příprava není trestná.

Při porovnání trestních sazeb přijetí úplatku a podplacení vyplývá, že vyšší společenskou škodlivost má první uvedený trestný čin.⁵⁴

Trestný čin podplacení je jeden z taxativně vymezených trestných činů u něž lze uložit ochranné opatření zabránění části majetku.⁵⁵

3.1.2.1. Objekt a objektivní stránka

Objektem je zájem na řádném, nestranném a zákonném obstarávání věcí obecného zájmu a zájem na ochraně podnikatelských vztahů.⁵⁶

Základní skutková podstata trestného činu podplacení odpovídá oběma základním skutkovým podstatám trestného činu přijetí úplatku, jelikož postihují dvě strany stejného protiprávního převodu. Objektivní stránka zrcadlí objektivní stránku trestného činu přijetí úplatku podle § 331. Jejím principem je tzv. nabídkové jednání spočívající v slíbení, nabídnutí a poskytnutí úplatku. Vyžaduje jednu z forem poskytnutí úplatku. Buď pachatel poskytne úplatek sám, nebo prostřednictvím jiného.⁵⁷

Poskytnutí úplatku znamená, buď že je úplatek přímo předán, anebo je i nepřímo poskytnuta výhoda, protislужba. Poskytnutí je dokonáno v momentě, kdy ho osoba, které je určen, přímo převezme, anebo si je minimálně vědoma toho, že jí byl jakýmkoliv způsobem dán do dispozice.⁵⁸ Konkrétně se jedná o poskytnutí určité výhody, možnost čerpat určitou službu, převedení finančních prostředků na účet.

Nabídnutí úplatku je situace, kdy pachatel projeví ochotu poskytnout úplatek, Lze jej označit za korupční ofertu neboli komunikační akt, kterým pachatel

⁵⁴ BORČEVSKÝ, Pavel. *Trestní právo hmotné: zvláštní část*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. ISBN 978-80-7380-909-6. s. 661.

⁵⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1, s. 4172.

⁵⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1, s. 4167.

⁵⁷ ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2623-2624.

⁵⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 7. Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-380-3. s. 855.

projevuje svou vůli nebo ochotu poskytnout úplatek vůči jinému.⁵⁹ Aby byl naplněn znak nabídnutí úplatku musí prvotní iniciativu projevit uplácející. Nabídka může být konkludentní nebo výslovná. Trestný čin je dokonán v okamžiku, kdy je pachatelem úplatek nabídnut, a to i za okolnosti, že uplácená osoba úplatek nepřijme.⁶⁰

Slíbení úplatku vyjadřuje závazek, že bude úplatek poskytnut v budoucnu. Slibem je trestný čin podplacení dokonán. Trestní odpovědnost nezanikne ani u pachatele, který si slib poskytnout úplatek rozmyslí.⁶¹

3.1.2.2. Subjekt a subjektivní stránka

Subjektem může být kdokoliv, jak fyzická, tak právnická osoba. Jedná se o subjekt obecný. V souvislosti s podnikáním nemusí být pachatel podnikatelem. Zároveň nemusí znát jak totožnost uplácené osoby, tak ani adresáta úplatku.

Trestný čin podplacení lze spáchat pouze úmyslně. Postačí úmysl nepřímý, a to i ve formě smíření. Pachatel musí být minimálně srozuměn s tím, že úplatek poskytuje, nabízí nebo slibuje. Není podstatná legálnost úkonu, který uplácející požaduje.⁶²

3.1.2.3. Kvalifikovaná skutková podstata

„Odnětím svobody na jeden rok až šest let, propadnutím majetku nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li trestný čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch nebo způsobit jinému značnou škodu anebo jiný zvlášť závažný následek, nebo spáchá-li takový čin vůči úřední osobě.“⁶³

K naplnění kvalifikované skutkové podstaty trestného činu podplacení je předpoklad úmyslu pachatele naplnit jeden ze tří kvalifikovaných následků, aniž by k jejich naplnění ve skutečnosti došlo.⁶⁴

⁵⁹ BORČEVSKÝ, Pavel. *Trestní právo hmotné: zvláštní část*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. ISBN 978-80-7380-909-6. s. 662.

⁶⁰ ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2625.

⁶¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1, s. 4170.

⁶² ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2624.

⁶³ § 332 odst. 2, písm. a) a b), zákona č.40/2009.

⁶⁴ ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2626.

Značný prospěch je definován částkou dosahující nejméně 1 000 000 Kč. Stejně tak značná škoda je vymezena škodou ve výši nejméně 1 000 000 Kč.⁶⁵

Jiný zvlášť závažný následek je následek srovnatelný se způsobením závažné škody. Například se jedná o zmaření účelu konkrétního trestního řízení, odhalení totožnosti utajovaného svědka nebo zmaření realizace důležité veřejné zakázky.

Pokud se pachatel dopustí trestného činu podplacení vůči úřední osobě, jedná se o zvlášť přitěžující okolnost. Pachatel musí vědět, že uplácené osobě je svěřena pravomoc ve věci, která s úplatkem souvisí. Nemusí ale vědět, že se jedná o úřední osobu postačí, že to vzhledem ke svým osobním poměrům a okolnostem případu vědět měl a mohl.⁶⁶

3.1.2.4. Souběh s jinými trestnými činy

Jednočinný souběh trestného činu podplacení je možný s trestným činem vydírání podle § 175.

Jednočinný souběh je vyloučen s trestnými činy pletichy v insolvenčním řízení podle § 226, zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a při veřejné dražbě podle § 256, pletichy při veřejné dražbě podle § 258 a pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257.

3.1.3. Nepřímé úplatkářství

Trestnost nepřímého úplatkářství se omezuje pouze na nepřímé ovlivňování výkonu pravomoci úřední osoby. Aby mohla být naplněna skutková podstata trestného činu nepřímé úplatkářství, musí dojít k úmyslu působit na výkon pravomoci úřední osoby.⁶⁷

To znamená, že postihuje jednání osoby, která sama o sobě nemá žádný bezprostřední vliv na předmět ochrany, ale může vzhledem ke svému postavení a vztahům ovlivnit úřední osobu, která takový vliv má.

Na rozdíl od trestných činů podle § 331 a § 332 tak postihuje zásah působící výlučně na výkon pravomoci úřední osoby.

⁶⁵ § 138 zákona č. 40/2009.

⁶⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1, s. 4171.

⁶⁷ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 7. Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-380-3. s. 856.

Příprava není trestná.⁶⁸

3.1.3.1. Objekt a objektivní stránka

Objektem je stejně jako u trestných činů přijetí úplatku a podplacení zájem na řádném zákonném obstarávání věcí obecného zájmu. Nepřímé úplatkářství ale působí výlučně ovlivňování výkonu pravomoci úřední osoby.⁶⁹ Objektem je konkrétně zájem na nepřípustnosti ovlivňování výkonu veřejné moci prostřednictvím neoprávněného vlivu vykonávaného na úřední osobu.⁷⁰

Objektivní stránka je vyjádřena ve dvou základních skutkových podstatách.

První z nich odpovídá trestnému činu podle § 331, odst. 1 a 2. I v tomto případě se jedná o pasivní formu úplatkářství, která spočívá v žádání, slíbení si, či přijetí úplatku, a to za účelem, že bude svým vlivem nebo prostřednictvím jiného působit na výkon pravomoci úřední osoby nebo tak již učinil. Trestný čin je dokonán v okamžiku, kdy pachatel přijme nebo žádá úplatek za to, že bude svým vlivem působit na výkon pravomoci úřední osoby. Pro dokonání trestného činu není podmínkou, aby pachatel skutečně svým vlivem na výkon pravomoci úřední osoby působil.⁷¹ K naplnění objektivní stránky první základní skutkové podstaty je nutná příčinná souvislost s abstraktně ohrožujícím následkem. Ten spočívá v ovlivnění výkonu pravomoci úřední osoby, a to vlivem pachatele.

Druhá základní skutková podstata odpovídá konstrukci trestného činu podle § 332. Vymezuje aktivní formu úplatkářství spočívající v poskytnutí, slíbení nebo nabídnutí úplatku. Pachatel tak může činit osobně, nebo prostřednictvím jiného. Trestný čin je dokonán již v okamžiku, kdy je úplatek nabídnut. A to za účelem toho, aby uplácená osoba svým vlivem, nebo prostřednictvím jiného působila na výkon pravomoci úřední osoby, respektive tak již učinila.

U obou základních skutkových podstat existují dva způsoby, jak může dojít k ovlivňování úřední osoby.

⁶⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1, s. 4176.

⁶⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1, s. 4177.

⁷⁰ ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2629.

⁷¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1, s. 4177.

Pachatel může působit svým vlastním vlivem na výkon pravomoci úřední osoby. Jde o jakoukoli možnost přimět úřední osobu, aby něco konala, nebo opomenula. Tak například pachatel využil nebo využije v budoucnu svého vlivu přemlouváním, přesvědčováním, naléháním anebo i citovým vydíráním.⁷² Pokud ale pachatel užije násilí vůči úřední osobě, již se nejedná o trestný čin podle § 333, ale naplňuje tím skutkovou podstatu jiných trestných činů, zejména trestného činu násilí proti úřední osobě podle § 323, či trestného činu vyhrožování s cílem působit na úřední osobu podle § 324.⁷³ Pachatel a úřední osoba mohou být v pozitivním vztahu (např. přátelé, příbuzní, partneri), neutrálním vztahu (pachatel má k úřední osobě přístup) nebo i negativním vztahu (úřední osoba má z pachatele strach).

Druhým způsobem jsou situace, kdy pachatel jedná skrze prostředníka (např. posílání dopisů, emailů, vzkazů), anebo když vykonává svůj vliv na třetí osobu, jejímž prostřednictvím chce dosáhnout ovlivnění úřední osoby (např. působení na potomka úřední osoby jeho partnerem, působení na kolegu úřední osoby). Taková třetí osoba je nejčastěji v postavení spolupachatele nebo pomocníka. Také může mít zdánlivě povahu živého nástroje jako u nepřímého pachatelství, a to při absenci zavinění nebo při jednání v omylu.⁷⁴

3.1.3.2. Subjekt a subjektivní stránka

Subjektem je kdokoliv (jak fyzická, tak právnická osoba), kdo může svým vlivem působit na výkon pravomoci úřední osoby. Zejména se jedná o osoby blízké úřední osoby. Pachatel musí od začátku mít úmysl působit na výkon pravomoci úřední osoby. Kdyby chtěl pouze získat úplatek, tak se skutková podstata trestného činu nepřímé úplatkářství nenaplní. Není podmínkou, aby opravdu pachatel působil na výkon pravomoci úřední osoby. K naplnění skutkové podstaty je důležité, aby sám podplácející se domníval, že k tomu došlo, bez ohledu na výsledek.⁷⁵

⁷² ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2630.

⁷³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1, s. 4178.

⁷⁴ ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2630-2631.

⁷⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 7. Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-380-3. s. 856.

Osoba, jež se nabídla, že úplatek úřední osobě předá bude odpovídat za účastenství k trestnému činu podplacení podle § 332, nebo za pachatelství přijetí úplatku podle § 331.

Pro naplnění subjektivní stránky se vyžaduje úmysl, přičemž stačí i úmysl nepřímý. To znamená, že pachatel musí být srozuměn s tím, že přijímá úplatek, aby svým vlivem působil na výkon pravomoci úřední osoby, respektive musí být srozuměn s tím, že za tímto účelem úplatek poskytuje.⁷⁶

Trestným činem nepřímého úplatkářství není, když pachatel přijímá úplatek ve spolupráci s úřední osobou a pro ni. Tím se dopouští účastenství na trestném činu přijetí úplatku podle § 331 odst. 1, odst. 3, písm. b. trestního zákoníku.⁷⁷

Pokud pachatel pouze předstírá, že bude svým vlivem působit na výkon pravomoci úřední osoby, ale nepodnikl (a ani to nemá v úmyslu) žádné kroky, aby tak učinil, tak se jedná o trestný čin podvodu podle § 209 trestního zákoníku.⁷⁸

3.1.3.3. Souběh s jinými trestnými činy

Jednočinný souběh trestného činu nepřímé úplatkářství je možný s trestnými činy vydírání podle § 175, zneužití informace v obchodním styku podle § 255, zasahování do nezávislosti soudů podle § 335 a nebezpečného vyhrožování podle § 353.

Jednočinný souběh trestného činu nepřímé úplatkářství není možný s trestnými činy podvodu podle § 209 a poškození cizích práv podle § 181.⁷⁹

3.1.4. Společné ustanovení pro úplatkářské trestné činy

Společné ustanovení k trestným činům podle § 331, § 332 a § 333 obsahuje legální definici pojmu úplatek, zároveň rozšiřuje pojem úřední osoba a detailněji definuje pojem obstarávání věcí obecného zájmu.

3.1.4.1. Úplatek

S pojmem úplatek se můžeme setkat ve všech úplatkářských trestných činech. „*Úplatkem se rozumí neoprávněná výhoda spočívající v přímém*

⁷⁶ ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2632.

⁷⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10.9. 2014, sp. zn. Tdo 1019/2014-37.

⁷⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. Glosátor. [2009]-. Praha: Leges, [2009]-. ISBN 978-80-7502-395-7. s. 501.

⁷⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1, s. 4181.

*majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok.*⁸⁰

Z toho vyplývá, že úplatek je jakákoli neoprávněná výhoda charakterizována dvěma znaky, a to zvýhodňující povaha a absence právního nároku na ni.

Forma úplatku může být ústní, písemná, konkludentní, elektronická. Úplatek nemusí být přesně specifikován, může být například podán opisnou formou nebo mít hypotetickou povahu. V současnosti se zejména využívají kontextuální označení, kdy se jednotlivé peněžní částky uvádějí opisem jako ryby, osobnosti nebo ovoce, které jsou na jednotlivých bankovkách uvedeny.

Způsob předání úplatku není rozhodující. Zpravidla jsou to bankovní převody, protislužby, předání peněz či věcí. Také může být poskytnut alternativně, tzn. že uplácený si může vybrat, který způsob je pro něj příhodnější.

Neoprávněná výhoda musí být směřována konkrétní osobě, není možné, aby měla povahu všeobecnosti. Buď se jedná o majetkové obohacení nebo jiné zvýhodnění.

Pod majetkovým obohacením si lze představit jakoukoliv movitou hmotnou věc, jak zužitkovatelnou, tak nezužitkovatelnou, peněžní obnos v hotovosti, nemovitost, nehmotnou věc, zvíře. Úplatkem může být i převedení spoluvlastnického podílu.⁸¹ Může tím být i nepřímé majetkové obohacení jako například dotace, obchodní tajemství, know-how, ale i poskytnutí služby nebo protislužby, úplatek může spočívat i ve slevě za takové služby. Také se může jednat o dočasné majetkové zvýhodnění, odměna žadatele o dotaci za administrativní práci zaměstnance orgánu veřejné moci.

Jiným zvýhodněním může být například přijetí na vysokou školu, zvýhodnění při přidělování obecního bytu mimo pořadník,⁸² upřednostnění adresáta při uzavření smlouvy, která jinak odpovídá tržním podmínkám, přijetí do zaměstnání, poskytnutí veřejně neznámých informací.

⁸⁰ § 334, odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb.

⁸¹ ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2639-2640.

⁸² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1, s. 4184-4185.

Zvýhodnění může mít i povahu poskytnutí sexuální služby či poskytnutí omamné či psychotropní látky. Také může spočívat v protislužbě ve formě protiprávního jednání.

Úplatkem může být i sportovní výkon, jestliže je tak činěno v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu.

Není podstatné, jaký význam má úplatek pro adresáta. Může být ekonomický, sportovní, duchovní, kulturní nebo intimní atd.

Zákon nedefinuje kvantifikaci úplatku. Obecně lze říct, že namísto definice výše úplatku je kladen zřetel na společenskou škodlivost úplatku plynoucí z jeho neoprávněnosti. Přesto musí mít minimální reálnou hodnotu pro adresáta, a to s ohledem na postavení adresáta. Například jak přísné nároky jsou na něj kladeny při přijímání darů a jiných výhod.⁸³

3.1.4.2. Úřední osoba

Ustanovení § 334 rozšiřuje nad rámec § 127 pojem úřední osoby v konkrétních případech úplatkářství, a to v souladu se závazky, které pro Českou republiku vyplývají z členství v Evropské Unii a z některých mezinárodních smluv, konkrétně Úmluvy o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích, Úmluvy OSN proti korupci, Úmluvy o boji proti korupci úředních osob ES nebo členských států EU. Jedná se o osoby, *„zastávající funkci v zákonodárném orgánu, soudním orgánu nebo v jiném orgánu veřejné moci cizího státu, zastávající funkci nebo zaměstnaná nebo pracující v mezinárodním soudním orgánu, zastávající funkci nebo zaměstnaná nebo pracující v mezinárodní nebo nadnárodní organizaci vytvořené státy nebo jinými subjekty mezinárodního práva veřejného nebo v jejím orgánu nebo instituci anebo jednající jménem takové organizace, nebo zastávající funkci v podnikající právnické osobě, v níž má rozhodující vliv Česká republika nebo cizí stát, pokud je s výkonem takové funkce, zaměstnání nebo práce spojena pravomoc při obstarávání věcí obecného zájmu a trestný čin byl spáchán v souvislosti s touto pravomocí.“*⁸⁴

⁸³ ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2640-2643.

⁸⁴ § 334 zákona č. 40/2009 Sb.

3.1.4.3. Obstarávání věcí obecného zájmu

Ve společném ustanovení podle § 334 je rozšířena definice pojmu obstarávání věcí obecného zájmu o zachování povinnosti uložené právním nebo smluvně převzaté, jejímž účelem je zajistit, aby v obchodních vztazích nedocházelo k poškozování nebo bezdůvodnému zvýhodňování účastníků těchto vztahů nebo osob, které jejich jménem jednají.⁸⁵

Obchodní vztahy upravuje občanský zákoník. Ten vymezuje povinnosti jako například zákaz klamavé reklamy, podplacení, porušování obchodního tajemství. Obchodní vztahy jsou všechny právní vztahy a jednání realizované v rámci hospodářské soutěže.⁸⁶

3.2. Další trestné činy se znaky korupčního jednání

Vedle úplatkářských trestných činů existují v českém právním řádu i jiné skutkové podstaty trestných činů, které mají znaky korupčního jednání. Například lze uvést trestné činy z druhého dílu, hlavy X., Trestné činy úředních osob. Jedná se o trestné činy zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 a maření úkolů úřední osoby z nedbalosti podle § 330. Dalšími trestnými činy se znaky korupčního jednání jsou zejména neoprávněné nakládání s osobními údaji podle § 180, zneužití informace a postavení v obchodním styku podle § 255, pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257, zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 a pletichy při veřejné dražbě podle § 258.

Pro účely této práce je nutné vedle úplatkářských trestných činů detailněji vymezit i trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 trestního zákoníku, a to z důvodu vybraného praktického příkladu v podkapitole 7.2.

3.2.1. Zneužití pravomoci úřední osoby

Trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329, zákona č. 40/2009 Sb., se dopustí úřední osoba, která v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou závažnou újmu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch

⁸⁵ § 334, odst. 3 zákona č. 40/2009 Sb.

⁸⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1, s. 4192-4193.

vykonává svou pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu, překročí svou pravomoc, nebo nesplní povinnost vyplývající z její pravomoci.

3.2.1.1. Objekt a objektivní stránka

Objektem trestného činu zneužití pravomoci je zájem státu a společnosti na řádném, zákonném a objektivním výkonu pravomoci úředních osob, čímž se chrání i práva fyzických a právnických osob.⁸⁷

Objektivní stránka spočívá v závadném výkonu pravomoci úřední osoby a to buď ve vykonávání pravomoci způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu, překročení pravomocí, anebo nesplnění povinnosti vyplývající z pravomoci.

Všechny tři varianty si jsou postaveny na roveň a k trestnosti pachatele postačuje naplnit jednu z nich. Ve všech třech případech musí být veden úmysl pachatele způsobit jinému škodu nebo jinou závažnou újmu anebo opatřit sobě či jinému neoprávněný prospěch.

Pravomocí se myslí soubor konkrétních mocenských oprávnění, jejichž výkon je konkrétní úřední osobě svěřen v rámci objektivních pravomocí orgánu veřejné moci, v jehož působnosti vykonává svou činnost.⁸⁸

Vykonávání pravomoci způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu se rozumí protiprávní způsob autoritativního rozhodování o právech a povinnostech jiných osob, tedy porušování či obcházení konkrétního zákona anebo právní normy vydané na podkladě zákona, jimiž se konkrétní úřední osoba řídí při plnění svých úkolů.⁸⁹

Překročení pravomoci znamená výkon pravomoci, která pachateli nepřísluší. Je nutné, aby byla zachována určitá funkční vazba mezi její vlastní pravomocí a jejím překročením. Pokud by úřední osoba – pachatel chtěla vykonávat pravomoc, která nijak funkčně nesouvisí s jejími vlastními pravomocemi, bude se jednat o trestný čin prisvojení pravomoci podle § 328.⁹⁰

⁸⁷ BORČEVSKÝ, Pavel. *Trestní právo hmotné: zvláštní část*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. ISBN 978-80-7380-909-6. s. 648.

⁸⁸ ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2577-2578.

⁸⁹ BORČEVSKÝ, Pavel. *Trestní právo hmotné: zvláštní část*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. ISBN 978-80-7380-909-6. s. 648.

⁹⁰ ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2586-2587.

Nesplnění povinnosti vyplývající z pravomoci úřední osoby je nesplnění jakékoliv povinnosti uložené úřední osobě ze zákona nebo plynoucí z jiného právního předpisu vydaného na základě zákona.

3.2.1.2. Subjekt a subjektivní stránka

Pachatelem trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 může být pouze úřední osoba. Jedná se tedy o speciální subjekt. K pojmu úřední osoba v podkapitole 3.1.1.3. Osoba, která nemá status úřední osoby nemůže být hlavním pachatelem ani spolupachatelem. Jiná osoba se může pouze podílet jako účastník. Trestného činu se může úřední osoba dopustit jak v pracovní době, tak kdykoli, kdy je její status v příčinné souvislosti se spáchaným trestným činem.

Pachatelem může být i právnická osoba.⁹¹

Po subjektivní stránce je vyžadován úmysl. Vyžaduje se i specifický úmysl překračující objektivní stránku. To znamená, že pachatel jedná tak, aby jinému způsobil škodu, nebo jinou závažnou újmu, anebo aby sebe či jiného neoprávněně obohatil. Takový specifický úmysl může být naplněn i ve formě nepřímého úmyslu.

Škodou se rozumí újma, jež nastala v majetkové sféře poškozeného a je objektivně vyjádřitelná penězi, přičemž ji lze napravit poskytnutím majetkového plnění, zejména poskytnutím peněz.

Jiná závažná újma je například zhoršení postavení poškozeného v určitém druhu řízení, čímž způsobil závažnou újmu.

Neoprávněným prospěchem se rozumí jakákoli výhoda, na kterou neexistuje v konkrétním případě právní nárok.⁹²

3.2.1.3. Kvalifikovaná skutková podstata

Odstavec 2, písm. a) až f) § 329, zákona č. 40/2009 Sb., vymezuje první kvalifikovanou podstatu: „*Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, opatří-li činem sobě nebo jinému značný prospěch, spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání, způsobil-li vážnou poruchu v činnosti orgánu státní správy,*

⁹¹ ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2589-2590.

⁹² BORČEVSKÝ, Pavel. *Trestní právo hmotné: zvláštní část*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. ISBN 978-80-7380-909-6. s. 650-652.

*územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci, způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti právnické nebo fyzické osoby, která je podnikatelem, spáchá-li takový čin, že využije bezbrannosti, závislosti, tísně, rozumové slabosti nebo nezkušenosti jiného, nebo způsobí-li takovým činem značnou škodu.*⁹³

K naplnění kvalifikované skutkové podstaty spočívající v opatření značného prospěchu, nebo způsobení vážné poruchy v činnosti orgánu veřejné moci, nebo způsobení vážné poruchy v činnosti právnické nebo fyzické osoby, která je podnikatelem anebo způsobení značné škody postačí nedbalostní zavinění.⁹⁴

Druhá kvalifikovaná skutková podstata je vymezena v odstavci 3, písm. a) a b) bude naplněna v případě, opatří-li pachatel činem sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu, nebo způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.⁹⁵

V případě obou kvalifikovaných skutkových podstat je trestná příprava.⁹⁶

3.2.1.4. Souběh s jinými trestnými činy

Jednočinný souběh je možný s trestným činem vraždy podle § 140, přijetí úplatku podle § 331, zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256, poškození cizí věci podle § 228, obecného ohrožení podle § 272 a dalších.⁹⁷

⁹³ § 329, Odst. 2., písm. a) – f) zákona č. 40/2009 Sb.

⁹⁴ ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2595-2596.

⁹⁵ Odst. 3. písm. a., b., § 329 zákona č. 40/2009 Sb.

⁹⁶ ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2596.

⁹⁷ ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8, s. 2596.

4. Postavení sportu v českém právu

Sport hraje důležitou roli v životě mnoha lidí. Pro některé je koníčkem, či uvolněním od každodenních problémů. Ale i sport musí být určitým způsobem regulován. Též ve sportu figuruje celá řada protiprávních jednání, které je třeba potírat. Celá oblast sportu podléhá právnímu systému. Jednotlivé druhy sportu odvíjejí svoji činnost od interních a stavovských předpisů a zároveň v jejich rámci formují odpovědné osoby disciplinární a kázeňské tresty.

4.1. Zákon o podpoře sportu

Důležitým pramenem práva, který upravuje oblast sportu je zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu. „*Ten vymezuje postavení sportu ve společnosti jako veřejně prospěšné činnosti poskytované v celospolečenském zájmu a stanoví úkoly ministerstev, jiných správních úřadů a působnost územních samosprávných celků při podpoře sportu.*“⁹⁸

Ústředním správním úřadem ve věcech podpory sportu, reprezentace státu ve sportu a turistiky se na základě tohoto zákona zřídila v roce 2019 Národní sportovní agentura (dále jen „Agentura“). V čele Agentury stojí rada agentury, jež se skládá z předsedy Agentury, místopředsedy Agentury a členů rady. Hlavními úkoly jsou ze zákona antidopingové a antikorupční programy ve sportu, zajišťování propagace sportu, kontrola použití podpory sportu ze státního rozpočtu a formulace podmínek pro sport dětí, dospělých, amatérů i profesionálů. Tuto agendu státní politiky sportu převzala v roce 2020 od ministerstva školství.

Ministerstva, která ve své působnosti vytvářejí podmínky pro rozvoj sportu, sportovní reprezentaci, přípravu talentů jsou Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra.

Zákon stanovuje, jakým způsobem a kdo poskytuje ze státního rozpočtu podporu sportu formou dotací. Agentura poskytuje nejen podporu všem sportovním organizacím, a to na sport všech věkových kategorií, reprezentantů, zdravotně postižených osob, ale i technické zázemí, činnosti organizací, pořádání významných sportovních akcí.⁹⁹

⁹⁸ Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu.

⁹⁹ Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu.

4.2. Koncepce podpory sportu 2016 - 2025

Stěžejním dokumentem pro státní politiku ve sportu je v současnosti Koncepce podpory sportu 2016–2025 (SPORT 2025) a související Akční plány. Koncepce SPORT 2025 byla schválena vládou v červnu 2016 na základě usnesení č. 591/2016. Celá koncepce je rozdělena do čtyř dvouletých akčních plánů, v nichž se rozpracovává a naplňuje.

Hlavním cílem SPORT 2025 *„je zlepšit podmínky sportu a státní reprezentaci České republiky tak, aby odpovídaly významu sportu pro společnost i jednotlivce, respektovaly tradice i sportovní politiku Evropské Unie“*. Základem je adresné rozdělování dotací a zejména posílení organizovaného zajištění sportu v republice.

Na základě konferencí, zahraničních zkušeností a mimo jiné i průzkumů ve veřejnosti, sportovním prostředí, byla vytvořena taková sportovní politika, aby naplnila potřeby a nutnosti v oblasti rozvíjení sportu pozitivním směrem. Hlavním problémem v současnosti je zejména obezita a pasivní přístup mládeže ke sportu. Jsou to ale i finance, kterých do sportu ze strany státu mnoho neplyne, a tak zbývá podpora sportovců na nich a jejich rodinách.

Zásadními prioritami, které by měly být podstatou všech sportovních a školních programů, spolků a dotačních plánů jsou zejména:

- Zastavení poklesu sportovní aktivity u dětí a mládeže a zároveň zastavení obezity u dětí a mládeže, a to hlavně pomocí aktivního a pozitivního přístupu ke sportu.
- Zvyšování pohybové aktivity u všech jedinců se zaměřením na děti a mládež
- Snižování ekonomické spoluúčasti rodin
- Aktivní boj proti negativním jevům ve sportu, a to zejména proti korupci, dopingů, ovlivňování výsledků
- Evidence a otevřenost informací ve sportu
- Rovné příležitosti

Pro potřeby této práce je třeba se zaměřit zejména na podmínky naplňování koncepce. Aby mohlo dojít k systémové podpoře sportu na takové úrovni, na které jsou jiné státy Evropské Unie, musí dojít k:

- Posílení institucionálního zajištění sportu v České republice, tedy aby došlo k propojení veřejné správy a sportovních spolků a k sběru a analýze dat potřebných k lepšímu organizování sportovní aktivity na území České republiky.
- Zkvalitnění legislativního rámce sportu, protože český právní řád nemá dostatečnou zvláštní úpravu k jednotlivým oblastem sportu.
- Cílenému směřování dotační politiky, tak aby došlo k snižování finančního spolupodílení rodin sportovců, a zároveň aby bylo zajištěno stabilní financování sportovního odvětví.¹⁰⁰

4.3. Vztah trestního práva a sportu

Trestněprávní předpisy České republiky neobsahují speciální sportovní skutkové podstaty. Trestní odpovědnost ve sportu je založena na tom, že v rámci sportovních činností existují určitá pravidla chování. Pokud jsou tato pravidla porušena, jsou prvotně aplikovány stanovené sankce.

Sportovní právo je souhrn norem sui generis. Je tvořeno jak právními normami a ustanoveními, které upravují dění ve sportovním prostředí a jsou vydány příslušnými veřejnoprávními národními orgány (tedy ústavní zákony, zákony, nařízení vlády), kompetentními nadnárodními orgány (nařízení, směrnice, rozhodnutí) tak i ustanoveními normativního charakteru, které jsou vydávány samosprávnými orgány sportovního hnutí upravujícími vnitřní fungování daného svébytného fenoménu a jejichž součástí jsou i ustanovení postihující excesy (např. sportovní pravidla, soutěžní řady, směrnice). Třetím typem norem, jež jsou součástí sportovního práva jsou obecně uznávané a dodržované zvyklosti ve sportu.¹⁰¹

Pro účely potrestání porušení stanovených pravidel chování jsou v rámci jednotlivých sportovních odvětví zřízeny určité disciplinární nebo kárné komise. Například v disciplinárním řádu Českého atletického svazu jsou sankcemi důtka, pokuta, či zákaz činnosti. Za porušení disciplinárního řádu Fotbalové asociace

¹⁰⁰ *Koncepce podpory sportu 2016-2025*. Online. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. C2013-2023. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/sport-1/koncepce-podpory-sportu-2016-2025>. [cit. 2023-11-28].

¹⁰¹ ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. ISBN 978-80-7380-147-2. s. 24

České republiky se může jednat v případě fyzických osob o sankce typu zákaz vstupu na stadion, zákaz závodní činnosti, důtka, peněžitá pokuta, vyloučení z Fotbalové asociace České republiky a jiné. Pokud ale bude takové potrestání nedostačující, lze dát podnět orgánům činným v trestním řízení k posouzení trestní odpovědnosti v dané věci.

Sportovní pravidla jsou pouze aplikovatelná na úzký okruh negativních jevů, jelikož úprava ochrany hlavních zájmů přísluší pouze právním předpisům. Proto ve sportovních pravidlech nemůžeme hledat v plném rozsahu postih za divácké násilí, korupci, sportovní úrazy. Pouze zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest bude za tento čin uložen.

Z tohoto principu vychází, že sportovní delikty bude primárně řešit disciplinární orgán dle disciplinárních předpisů, a teprve v nejzávažnějších případech bude uplatněna trestní odpovědnost. Je ale důležité podotknout, že pro trestní odpovědnost ve sportu není podstatné, zda byly porušeny sportovní pravidla. Přestože v mnohých případech dojde jak k porušení sportovních pravidel, tak ke vzniku trestní odpovědnosti, nejedná se o podmínku.¹⁰² Při posuzování trestní odpovědnosti ve sportu se dbá na zásadu subsidiarity trestní represe. Normy trestního práva se uplatní tam, kde posuzované jednání je zaviněným excesem z příslušných ustanovení sportovních pravidel.¹⁰³

¹⁰² COUFALOVÁ, Bronislava; PINKAVA, Jan a POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Teoretik. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-87576-88-5. s. 22-24.

¹⁰³ ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. ISBN 978-80-7380-147-2. s. 68

5. Korupce ve sportu

Korupce je negativní fenomén, který zasahuje do všech společenských oblastí. Korupce je zařazována mezi nejzávažnější druhy kriminality, které se v současnosti objevují. Týká se nejen veřejného sektoru, ale i soukromého, do kterého spadá i sport.

Korupce ve sportu není žádným novým fenoménem. Za dob konání Olympijských her ve Starověkém Řecku museli sportovci spolu se svými trenéry zaplatit výtvořiny soch bohů jako trest za podvádění při závodech. Z toho vychází, že korupce je součástí lidstva již více než 2800 let.¹⁰⁴

Vzhledem k tomu, že ve sportu, a to zejména na profesionální úrovni koluje velké množství peněz, je v něm velký potenciál pro korupční jednání. Zároveň ve sportu existuje mnoho možností, jak ovlivnit výsledek nebo nějaké rozhodnutí ve smyslu získání výhody. Další příčinou vzniku korupce ve sportu je vysoká míra samoregulace sportu a jeho uzavřenost.

Korupce se objevuje ve všech oblastech sportu.¹⁰⁵ K hlavním oblastem patří ovlivňování sportovních výsledků, korupce při přestupech hráčů do jiného klubu, ovlivňování osob v čele sportovních federací, zneužívání dotací určených na sportovní účely.¹⁰⁶

5.1. Formy korupce ve sportu

5.1.1. Ovlivňování sportovních výsledků

Ovlivňování sportovních výsledků, překládáno z anglického „match-fixing“, „match-manipulation“ nebo i „sport-manipulation“ je negativním jevem ve sportu, v jehož rámci dochází k nezákonnému úmyslnému ovlivňování dílčích událostí

¹⁰⁴ *Match-fixing: How gambling is destroying sport* [online]. In: . 2013 [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/sport/football/21333930>.

¹⁰⁵ BUREŠ, Radim a Martin LACHMANN. Sport a korupce. In: *Transparency international* [online]. 2008 [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/sport_clanek_Korupce_ve_sportu.pdf.

¹⁰⁶ BUREŠ, Radim. TRANSPARENCY INTERNATIONAL ČR. *Proč není sport imunní vůči korupci?* [online]. 2009 [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/sport_studie_CJ.pdf.

v průběhu sportovní činnosti či k úmyslnému ovlivňování, které má vliv na celkový výsledek zápasu.¹⁰⁷

Nezákoně ovlivňování sportovních výsledků má následující tři podoby.

Může být spojeno pouze s kurzovním sázením. To znamená, že rozhodčí nebo sportovec si vsadí na sportovní událost jež se sám účastní a může tak její výsledek i ovlivnit za účelem dosažení finančního zisku. Často se tak děje v souvislosti s organizovaným zločinem.

Druhá varianta je, že může být spojeno pouze s korupčním jednáním. Primárním motivem je na rozdíl od první varianty dosažení sportovního úspěchu, nikoliv finančního zisku. To znamená, že podplacení hráči podají slabší výkon, anebo že rozhodčí záměrně přizná neoprávněnou výhodu jednomu z týmů. Takové jednání přichází například v úvahu, když určitému týmu hrozí sestup do nižší ligy.¹⁰⁸ Přestože je primárním motivem dosažení sportovního úspěchu, lze podotknout, že i finanční motivace zde hraje určitou roli. Ve vyšší lize se dostává do oběhu více peněz, hráči mají vyšší hodnotu.¹⁰⁹

Třetí varianta je spojením dvou předchozích dohromady. Jedná se o situace, kdy rozhodčí nebo sportovec je podplacen jinou osobou, jež si na danou sportovní událost vsadila a zároveň má na výsledku soutěže osobní finanční zájem.

Ovlivňování sportovních výsledků se děje na profesionální, poloamatérské i amatérské úrovni.

Ve většině případů není předmětem pachatelovy činnosti ovlivnit výsledek jako takový, ale doplňující sázkové příležitosti, tak např. ve fotbale první rohový kop, počet vstřelených branek.¹¹⁰

¹⁰⁷ MOKRÁ, Ivana; SZABOVÁ, Eva a VRTÍKOVÁ, Karin. *EKONOMICKÁ KRIMINALITA A JEJ HMOTNOPRÁVNĚ, PROCESNOPRÁVNĚ A KRIMINOLOGICKÉ ASPEKTY*. Online. Trnava: TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS, 2023. ISBN 978-80-568-0604-3. Dostupné z: http://publikacie.iuridica.truni.sk/wp-content/uploads/2023/12/MokraSzabova-Kriminalita_online-2.pdf. [cit. 2024-02-01].

¹⁰⁸ MINISTERSTVO VNITRA ČR, MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR. *Sektorová analýza zaměřená na problematiku nezákonného ovlivňování sportovních výsledků a s tím související korupcí ve sportovním prostředí* [online]. 2017 [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_1_Analyza.pdf.

¹⁰⁹ BUREŠ, Radim. *TRANSPARENCY INTERNATIONAL ČR. Proč není sport imunní vůči korupci?* [online]. 2009 [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/sport_studie_CJ.pdf.

¹¹⁰ MINISTERSTVO VNITRA ČR, MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR. *Sektorová analýza zaměřená na problematiku nezákonného ovlivňování sportovních výsledků a s tím související korupcí ve sportovním prostředí* [online].

5.1.2. Ovlivňování osob v čele sportovních výborů

Jedná se o ovlivňování osob, které jsou členy různých výborů a zastávají zejména autoritativní či výkonné funkce. Takové osoby mohou ovlivnit například místa konání vrcholných sportovních akcí (např. olympijské hry, mistrovství světa, mistrovství Evropy).

K ovlivňování osob v souvislosti s výkonem jejich funkce dochází zejména proto, že pořádání předních sportovních akcí dává danému státu, případně městu určitou prestiž. Zároveň je jejich konání ekonomicky velmi významné a může přinést velký zisk daným pořadatelským místům.¹¹¹

Nejvíce ohrožené korupcí jsou mezinárodní sportovní federace, a to z důvodu, že disponují velkým množstvím finančních prostředků a omezené externí kontrole. V tomto případě se může korupce projevovat zneužíváním či zpronevěrou finančních prostředků, zkorumpování jednotlivých funkcionářů anebo korupcí v souvislosti s prodejem mediálních práv.¹¹²

5.1.3. Zneužívání dotací ve sportovním prostředí

Hlavní příčinou této formy korupce je propojení politiky a sportu. Může se projevovat zejména tím, že v oblasti přerozdělování dotací je malá transparentnost.

Jedním z problémů je nerovnoměrné zastoupení mužů a žen na vrcholných pozicích ve sportovních institucích, což se ve výsledku doráží v učiněných rozhodnutích, kdy více dotací směřuje do mužského sportu.

Při rozdělování dotací na krajské či městské úrovni se často funkcionáři zaměřují na jeden sport, který je nejúspěšnější a má největší potenciál přinést kraji, respektive městu peníze.¹¹³

2017 [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_1_Analyza.pdf.

¹¹¹ COUFALOVÁ, Bronislava; PINKAVA, Jan a PŮCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Teoretik. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-87576-88-5. s. 91.

¹¹² BUREŠ, Radim. TRANSPARENCY INTERNATIONAL ČR. *Proč není sport imunní vůči korupci?* [online]. 2009 [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/sport_studie_CJ.pdf.

¹¹³ *Korupce ve vybraných sektorech v České republice a možnosti jejího snížení* [online]. In: . Sociologický ústav AV ČR, 2023 [cit. 2024-02-12]. ISBN 978-80-7330-416-4. Dostupné z: https://www.soc.cas.cz/sites/default/files/publikace/korupce_ve_vybranych_sektorech_v_ceske_republice_a_moznosti_jejeho_snizeni.pdf.

6. Korupce ve sportu a trestní právo

V rámci určitých sportovních odvětví existují disciplinární předpisy. Podle takových ustanovení je ale možné postihnout pouze méně závažná jednání. Jejich aplikace v případě nejzávažnějších jednání není dostačující.

V České republice neexistuje zvláštní právní úprava, která by kriminalitu ve sportovním prostředí stíhala podle zvláštních skutkových podstat. Stejně tak neexistují v České republice sportovní zákony, ve kterých by byla obsažena ustanovení kriminalizující korupční jednání.

Neexistující speciální úprava, která by potírala korupci ve sportu, ale není překážkou pro potrestání takového jednání dle zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů. Trestní zákoník obsahuje obecnou úpravu protiprávních jednání se znaky korupce. Všechny trestné činy se znaky korupčního jednání v oblasti sportu tak budou potírány pomocí trestního zákoníku.

Základem jsou trestné činy v díle 3., hlavě X., označeném jako Úplatkářství. Konkrétně trestné činy přijetí úplatku podle § 331, podplacení podle § 332 a nepřímé úplatkářství podle § 333, viz podkapitola 3.1. Vedle úplatkářských trestných činů se postupuje i podle jiných trestných činů mající znaky korupčních jednání. Tak například zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 v případě zneužívání a nespravedlivém přerozdělování dotací a další, uvedené v podkapitole 3.2.

6.1. Obstarávání věcí obecného zájmu a sport

Trestné činy přijetí úplatku a podplacení ohrožují dvě oblasti, a to obstarávání věcí obecného zájmu a podnikání. Vzhledem k tomu, že obstarávání obecného zájmu je plnění všech úkolů, na kterých má zájem celá společnost, nebo alespoň určitá skupina, lze pod něj přiřadit i organizovaný výkonnostní sport. Svým významem se dotýká značné části obyvatel ve společnosti, a to sportovců samotných, nebo jejich příznivců. V oblasti sportu se nachází velké množství financí, s nimiž disponují jak právnické, tak fyzické osoby. Sportovní zápasy bývají velmi často předmětem komerčního využití, nejedná se o ryze soukromé zájmy omezené skupiny osob. Jednou z činností, která je považována za obstarávání

věcí obecného zájmu je objektivní rozhodování rozhodčí při utkání fotbalové soutěže.¹¹⁴

Společenský význam v oblasti sportu je dán také výchovou mladých sportovců, jelikož aktivní sportování přispívá ke zdárnému fyzickému vývoji a zároveň zvyšováním fyzické zdatnosti dochází ke snižování nemocnosti a zvyšování produktivity práce jednotlivce v dospělém věku.

Další důvod, proč judikatura zařazuje sport pod zájem chráněný před trestným činem přijetí úplatku a podplacení lze spatřovat v tom, že když společnost bude tolerovat ovlivňování zápasů prostřednictvím úplatku, a to například rozhodčím, je nutno očekávat pokles zájmu o aktivní sport jak ze strany rodičů, tak ze strany aktivně sportujících dětí. Když nebude výsledek boje na hřišti odvislý od vlastního umu a dovednosti, bude to mít fatální vliv na chuť společnosti se aktivně věnovat sportu.

Zájem lidí o sportovní dění je velký, zejména návštěvy sportovních zápasů či sledování televizních a poslouchání rozhlasových vysílání, což se odráží i ve sdělovacích prostředcích, reklamě ale též finančních výdajích na pořízení i provoz sportovišť.¹¹⁵

6.2. Nástroje trestního práva procesního

V rámci procesu dokazování trestných činů se znaky korupčního jednání v oblasti sportu hrají velkou roli nástroje trestního práva procesního. Zejména se jedná o odposlech a záznam telekomunikačního provozu, dále použití agenta a sledování osob a věcí jako tzv. operativně pátracích prostředků a institut spolupracujícího obviněného.

Vedle uvedených se využívá i další operativně pátrací prostředek předstíraný převod a v rámci dokazování výsledky obviněných, svědků, konfrontace či rekognice.

6.2.1. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

Nařídít odposlech a záznam telekomunikačního provozu může v řízení před soudem pouze předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce

¹¹⁴ BORČEVSKÝ, Pavel. *Trestní právo hmotné: zvláštní část*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. ISBN 978-80-7380-909-6. s. 658.

¹¹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.11.2007 se sp. zn. 6 Tdo 1297/2007.

soudce. Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu musí být v písemné formě a musí být odůvodněný. Doba pro odposlech nesmí být delší než čtyři měsíce. Lze lhůtu prodloužit, a to opakovaně, vždy o další čtyři měsíce.¹¹⁶

Jejich nezákonný způsob provedení nebo nejasnost skutečností vyplývajících z jejich provedení bývají častým argumentem ze strany obhajoby v korupčních kauzách.¹¹⁷

6.2.2. Použití agenta

V souvislosti s nárůstem korupčních jednání došlo k novelizaci trestního řádu zákonem č. 135/2008 Sb., která umožnila použití agenta jako tzv. protikorupčního agenta.¹¹⁸ To znamená, že v řízení proti trestným činům zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a při veřejné dražbě, přijetí úplatku, podplacení, nepřímé úplatkářství je útvar Policie České republiky nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů oprávněn použít agenta. Použití agenta povoluje na návrh státního zástupce vrchního státního zastupitelství nebo na návrh evropského pověřeného žalobce soudce vrchního soudu.

6.2.3. Sledování osob a věcí

Sledování je získávání poznatků o osobách a věcech prováděné utajovaným způsobem. V případě, že mají být v rámci sledování pořízeny zvukové, obrazové nebo jiné záznamy, lze tak uskutečnit pouze na základě písemného povolení státního zástupce. Jestliže má být sledováním zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, do listovního tajemství nebo zjišťován obsah jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí za použití technických prostředků, lze je uskutečnit jen na základě předchozího povolení soudce.¹¹⁹

Sledování osob a věcí je důležitým nástrojem pro odhalování, prověřování a vyšetřování nejzávažnějších forem trestné činnosti, zejména zneužití pravomoci úřední osoby a korupce, ale i organizovaného zločinu.

¹¹⁶ § 88 zákona č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹¹⁷ COUFALOVÁ, Bronislava; PINKAVA, Jan a POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Teoretik. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-87576-88-5. s. 98.

¹¹⁸ COUFALOVÁ, Bronislava; PINKAVA, Jan a POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Teoretik. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-87576-88-5. s. 98.

¹¹⁹ § 158d zákona č. 141/1961 Sb.

6.2.4. Institut spolupracujícího obviněného

V řízení o zločinu může v obžalobě nebo v dohodě o vině a trestu označit státní zástupce obviněného za spolupracujícího, jestliže obviněný oznámí skutečnosti, jež jsou způsobilé významně přispět k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny a zároveň se zaváže podat v přípravném řízení i v řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď o takových skutečnostech. Zároveň se dozná k trestnému činu, pro nějž je stíhán a takové doznání učiní svobodně, vážně a určitě. Musí také dát souhlas k tomu, aby byl označen jako spolupracující obviněný.

Pachateli, který je označen jako spolupracující obviněný lze snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby.

V případě, že spolupracující obviněný nespáchal závažnější trestný čin než ten, k jehož objasnění přispěl, nebo se na spáchaném trestném činu, k jehož objasnění přispěl, nepodílel jako organizátor nebo návodce, či jím nezpůsobil úmyslně těžkou újmu na zdraví, případně smrt a zároveň nejsou důvody pro mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody, může státní zástupce v obžalobě navrhnout upuštění od potrestání.¹²⁰

6.3. Trestněprávní úprava korupce ve sportu v jiných evropských zemích

Na území Evropy existuje značná různorodost právních úprav, které se týkají trestněprávních postihů jednání majících znaky korupce ve sportu. V některých evropských zemích lze nalézt speciální zákony postihující sportovní kriminalitu, v jiných zemích jsou v trestních zákonících začleněny sportovní skutkové podstaty a v posledním případě, stejně tak jako v České republice není žádná speciální úprava, ale pouze se při řešení této problematiky vychází z obecných ustanovení obsažených v trestním zákoníku.

Konkrétním příkladem státu, kde lze nalézt sportovní zákon je Polsko. V roce 2010 byl v Polsku přijat Sportovní zákon (Ustawa o sporcie). Ten v článku 46 definuje jednání toho, kdo v souvislosti se sportovními soutěžemi organizovanými

¹²⁰ § 178a zákona č. 141/1961 Sb.

polskou sportovní asociací, přijme hmotné či osobní výhody nebo si dá slíbit takové výhody, či takové výhody nebo slib sám žádá výměnou za nekalé jednání, jímž může ovlivnit výsledky nebo průběh sportovní soutěže. Přičemž za takové jednání hrozí trest odnětí svobody na šest měsíců až osm let. Stejně postihuje pachatele, který dá nebo slíbí hmotné či osobní výhody výměnou za nekalé jednání. Článek 47 definuje pachatele, který nabyl informace o nezákonném jednání uvedeném v článku 46, a takové informace zneužije prostřednictvím sázení na danou sportovní událost anebo prozradí takové informace jiné osobě za účelem nezákonného sázení. V takovém případě hrozí pachateli trest odnětí svobody na tři měsíce až pět let. V článku 48 daný sportovní zákon kriminalizuje jednání pachatele, jenž protiprávně ovlivňuje polskou sportovní asociaci či jiný subjekt na danou asociaci navázaný, případně se snaží klamně přesvědčit třetí osoby o tom, že jeho vliv na dané subjekty je skutečný, a že je svým chováním schopen ovlivnit sportovní výsledky za účelem získání určitého prospěchu. Za takové nezákonné jednání hrozí trest odnětí svobody na šest měsíců až osm let.¹²¹

Jako příklad státu, který ve svém trestním zákoníku má ustanovení postihující přímo korupci ve sportu lze uvést Slovensko. V třetím díle, hlavě osmé s názvem Korupce, zákona č. 300/2005 Z.z., trestního zákona jsou definovány trestné činy mající korupční charakter. Vedle trestných činů přijetí úplatku, podplacení, nepřímé korupce a volební korupce obsahuje také skutkovou podstatu trestného činu sportovní korupce podle § 336b. Definuje takového pachatele, který přímo nebo přes jiného slíbí, nabídne nebo poskytne úplatek jinému, aby konal nebo se zdržel konání tak, aby ovlivnil průběh soutěže či výsledek soutěže. Takový pachatel bude potrestán trestem odnětí svobody na jeden rok až pět let. Stejně tak bude potrestán pachatel, který přímo či přes jiného přijme, žádá nebo si dá slíbit pro sebe nebo pro jiného úplatek, aby konal nebo se zdržel konání a tím ovlivnil průběh anebo výsledek soutěže. První kvalifikovaná skutková podstata definuje pachatele, který byl již za takový trestný čin v předcházejících dvaceti čtyřech měsících odsouzen, nebo spáchal takový trestný čin závažnějším způsobem konání nebo ve větším rozsahu. Druhá kvalifikovaná skutková podstata se vztahuje na pachatele, který spáchá takový trestný čin jako rozhodčí, delegát

¹²¹ POLAND. *Act on Sport* [online]. 2010 [cit. 2024-03-06]. Dostupné z: https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/fs.siteor.com/msport/files/DWM%20files/Act_on_Sport.pdf?1453454817

sportovního svazu nebo funkcionář sportovní organizace, či v soutěži organizované mezinárodní sportovní organizací anebo v značném rozsahu. Třetí kvalifikovaná skutková podstata vymezuje jednání pachatele, který spáchá daný trestný čin ve velkém rozsahu.¹²²

¹²² SLOVENSKO. 300/2005 Z.z. [online]. 2005 [cit. 2024-03-06]. Dostupné z: <https://www.slovlex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/300/#predpis.cast-druha.hlava-osma>

7. Příklady korupce ve sportu v České republice

Pro svou diplomovou práci jsem si vybrala dva příklady z praxe korupce ve sportu. V obou případech ještě nebyl vydán pravomocný rozsudek. Přesto si myslím, že je vhodné je uvést. Zejména proto, že se týkají vysoce postavených funkcionářů v oblasti fotbalu. Oblast fotbalu jsem zvolila z důvodu, že je jedním z nevhodnějších prostředí ke korupčním jednáním. A to díky velkým finančním obnosům, které se v takovém prostředí pohybují.

7.1. Akce Šváb

Vše začalo v roce 2020, kdy došlo k zatčení tehdejšího místopředsedy Fotbalové asociace České republiky (dále jen „FAČR“) a dále dvaceti rozhodčích, delegátů a funkcionářů. Podle obžaloby došlo v roce 2019 v květnu a červnu k ovlivnění pěti zápasů FC Slavoje Vyšehrad v třetí fotbalové lize a v srpnu téhož roku k ovlivnění utkání v druhé nejvyšší lize. Státní zástupce viní obžalované z ovlivňování výběru hlavních sudí pro zápasy, z uplácení a přijímání úplatků, a to v řádech desítek tisíc až po stotisícové částky za ovlivnění v průběhu zápasu.

Hlavními aktéry jsou již zmíněný bývalý místopředseda FAČR a sportovní manažer FC Slavoje Vyšehrad. V obžalobě je napsáno, že tehdejší místopředseda FAČR za účelem prosazování svých mocenských a ekonomických zájmů ovlivňoval ze svého dominantního postavení nasazování rozhodčích na jednotlivá vybraná utkání podle požadavků manažera FC Slavoje Vyšehrad. Dále v obžalobě stojí, že místopředseda FAČR měl dávat členům komise rozhodčích pokyny k nominaci rozhodčích, jež byli loajální vůči manažerovi FC Slavoje Vyšehrad.

Místopředseda FAČR dále podle obžaloby direktivně řídil činnost rozhodčích a to tak, že uděloval pokyny k některým nominacím rozhodčích na jednotlivé zápasy, jež vycházely ze žádostí zástupců fotbalových klubů. Zároveň představitelé komise rozhodčích podle státního zástupce podléhali vlivu místopředsedy FAČR.

V rámci vyšetřování byly provedeny odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu, ze kterých na základě obžaloby vyplývá, že návrhy delegací rozhodčích na zápasy byly zasílány obviněnému místopředsedovi, stejně

tak návrhy kariérních postupů rozhodčích. Policie dva roky sledovala významné funkcionáře.

V rámci těchto jednání se místopředseda FAČR a sportovní manažer Slavoj Vyšehrad označovali jako „tatka“ a „synek“ a zároveň si dle obžaloby státního zástupce vycházeli vstříc v okolnostech, které by za normální situace byly zcela pod rozlišovací úroveň tak významného funkcionáře FAČR.

Sportovní manažer se výsledky svého klubu snažil ovlivnit za účelem, aby klub postoupil do vyšší soutěže, čímž by došlo ke zvýšení výnosů a prestiže jak celého klubu, tak jednotlivých hráčů. Na základě své známosti s místopředsedou FAČR ho žádal o nominaci rozhodčích na zápas ještě před oficiálním zveřejněním a v případě v jeho očích nevhodné nominaci o změnu rozhodčích. Pro své účely nabídl rozhodčím peníze, aby ovlivnili zápas ve prospěch jeho klubu, a to vše za vědomosti místopředsedy FAČR.

Místopředseda FAČR čelí také obvinění ze zpronevěry 850 tisíc korun českých z Plzeňského krajského fotbalového svazu v době, kdy stál v jeho čele. Podle žalobce se jednalo o fiktivní nákup fotbalového vybavení pro mládež a úhradu školení trenérů.

Soudní jednání v korupční kauze začalo 17. dubna 2023.¹²³

V případě byly soudem schváleny do února 2024 čtyři dohody o vině a trestu. Se státním zástupcem Janem Schollem ji uzavřel fotbalový delegát Miroslav Skála za trestný čin přijetí úplatku podle § 331. Přiznal se k přijetí úplatku po zápase Slavoj Vyšehrad s Ústím nad Orlicí z května 2019. Přičemž soud Skálovi vyměřil osmiměsíční trest s dvouletou zkušební lhůtou, pokutu 48 tisíc korun a zákaz činnosti rozhodčího a podobných funkcí na čtyři roky. Rozsudek je pravomocný.¹²⁴

Další dohodu o vině a trestu schválil soud bývalému rozhodčímu Tomáši Grímmovi, který nedlouho po zahájení trestního stíhání získal status spolupracujícího obviněného. Vzhledem k tomu, že se zcela doznal k trestné činnosti, pro kterou byl stíhán, ale i rozkryl další skutky, o kterých do té doby

¹²³ *Tatko, synku. Obžaloba popisuje, jak si Berbr ve fotbale upevňoval moc.* Online. Novinky.cz. 2023. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-obzaloba-jak-si-berbr-ve-fotbale-upevnoval-moc-40420414>. [cit. 2024-02-22].

¹²⁴ *Padly první tresty ve fotbalové korupční kauze. Skála i Tarkovský dostali podmínku a pokutu.* In: *ČT24* [online]. 2023 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/regiony/padly-prvni-tresty-ve-fotbalove-korupcni-kauze-skala-i-tarkovsky-dostali-podminku-a-pokutu-1786>.

orgány činné v trestním řízení nevěděly, byl mu soudem vyměřen mimořádně nízký trest. Se státním zástupcem Janem Schollem se v rámci dohody o vině a trestu dohodli na půlroční podmínce se zkušební dobou 14 měsíců, peněžitým trestu 198 000 korun českých a pětiletém zákazu výkonu činnosti ve fotbale, a to za přijetí úplatku podle § 331, za účast na organizované zločinecké skupině podle § 361 zákona č. 40/2009 Sb., a pomoc ke zpronevěře podle § 206 zákona č. 40/2009 Sb. Soud návrh schválil a rozsudek je pravomocný.

Třetí dohodu o vině a trestu schválil soud bývalému rozhodčímu Markovi Janochovi, a to za trestný čin přijetí úplatku podle § 331 zákona č. 40/2009 Sb., ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Soud vyměřil Marku Janochovi podmínku na osmnáct měsíců s dvou letou zkušební dobou, peněžitý trest 350 000 korun českých se stanovením měsíčních splátek a zákaz výkonu funkce rozhodčího, asistenta rozhodčího či delegáta v utkáních FAČR po dobu 4 let. Rozsudek je pravomocný.

Poslední doposud schválená dohoda o vině a trestu je s Petrem Tarkovským jako prostředníkem.¹²⁵

Případ stále pokračuje před soudem, v případě místopředsedy FAČR navrhuje státní zástupce nepodmíněný trest odnětí svobody na sedm let a pokutu ve výši šesti milionů korun. Sportovnímu manažerovi Slavojě Vyšehrad navrhl státní zástupce též nepodmíněný trest odnětí svobody na dobu trvání sedmi let.¹²⁶

7.2. Případ rozdělování sportovních dotací

V květnu roku 2017 se uskutečnila policejní razie v sídle fotbalové asociace na pražském Strahově, na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) a na Magistrátu hlavního města Prahy. V rámci razie bylo zadrženo několik vysokých funkcionářů ze sportovního odvětví, Magistrátu a MŠMT. Hlavními aktéry jsou bývalý šéf FAČR a bývalá náměstkyně MŠMT. Důvodem akce bylo podezření na nezákonnou manipulaci se sportovními dotacemi.

¹²⁵ BARTOŠ, Jonáš. *Grímm vyvázl lacino! Šel proti Berbrovi, nižší trest než sudí Janoch*. Online. In: Novinky.cz. 2023. Dostupné z: <https://isport.blesk.cz/clanek/fotbal/436266/grimm-vyvazl-lacino-sel-proti-berbrovi-nizsi-trest-nez-sudi-janoch.html>. [cit. 2024-02-24].

¹²⁶ JEŽEK, Petr. Naštvaný Berbr u soudu: Blázinec. Dejte mi patnáct let a bude to světový rekord. In: *IDNES.cz/sport* [online]. 2024 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/domaci-souteze/roman-berbr-soud-david-bejdak-roman-rogoz-vysehrad.A240123_130831_fot_dsouteze_min.

Obvinění byli spolu s tehdejší předsedou FAČR a náměstkyní MŠMT i předseda České unie sportu, někdejší ředitel odboru sportu dotčeného ministerstva a generální sekretář České unie sportu.

Podle policejního vyšetřování se tehdejší předseda FAČR a tehdejší náměstkyně MŠMT domlouvali, kdo dostane sportovní dotace z Ministerstva školství. Podle soudkyně, která měla případ ve své gesci bylo nejméně 18 z 50 dotací v celkovém objemu 454 milionů korun přiděleno v březnu 2017 právě díky zásahům ze strany tehdejšího předsedy FAČR a tehdejší náměstkyně MŠMT. Proti oběma obžalovaným byly získané důkazy ve formě odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu, dokumentů nalezených při domovních prohlídkách či na počítačových discích. Tehdejší náměstkyně podle soudkyně věděla, že jejím postupem se celý dotační proces zmanipuluje a v rámci své funkce porušila povinnosti řádného hospodáře, dopustila se škody velkého rozsahu. K dokonání ale nedošlo, a to z důvodu, že vše narušilo policejní vyšetřování a zdržení pachatelů. Tehdejší předseda FAČR měl náměstkyni MŠMT navádět k porušení povinnosti výkonu funkce s péčí řádného hospodáře. Dle soudkyně měl v úmyslu způsobit škodu státu. Kladla mu za vinu, že předložil seznam preferovaných klubů, kam mají jít státní dotace a v rámci toho využil své systematické známosti s tehdejší náměstkyní, aby uspokojili preferované kluby. Pokud by do celé kauzy nezasáhlo policejní vyšetřování, mohla být způsobena škoda až 175 milionů korun českých.

V roce 2021 vyhlásil Městský soud v Praze odsuzující rozsudek. Bývalý předseda FAČR byl odsouzen za trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 ve formě návodu, ve stádiu pokusu k úhrnnému trestu šesti letům odnětí svobody ve věznici s ostrahou, zákazu činnosti ve statutárních funkcích a k zaplacení peněžitého trestu pěti milionů korun českých. Bývalé náměstkyni MŠMT byl vyměřen za trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 ve stadiu pokusu úhrnný trest odnětí svobody v době trvání šest a půl let, zákaz činnosti ve veřejné správě po dobu šesti let a peněžitý trest v celkové výši dvou milionů korun. Tresty byly nepravomocné. Naopak předseda České unie sportu,

sekretář České unie sportu a exředitel ministerského odboru sportu byli zproštěni obžaloby.¹²⁷

Proti rozsudku se odvolala jak strana obžaloby, tak žalovaná strana k Vrchnímu soudu v Praze. Ten následně zrušil odsuzující rozsudek i zprošťující rozsudky nad ostatními aktéry a nařídil ve věci doplnit dokazování.

V březnu roku 2023 se Městský soud v Praze znovu začal zabývat kauzou kolem sportovních dotací. V dubnu byl vyhlášen nový verdikt, který i napodruhé uznal bývalého předsedu FAČR vinným a stejně tak i bývalou náměstkyni MŠMT. Za přitěžující okolnosti pokládal soud zejména výši škody u obou hlavních aktérů a také to, že trestných činů bylo více.

Bývalá náměstkyně byla odsouzena za pokus trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 3 trestního zákoníku ve stádiu pokusu k úhrnnému trestu na šest a půl roku ve věznici s ostrahou, zákazu činnosti spočívající ve výkonu vedoucích funkcí ve veřejné správě s nimiž je spojena správa movitého i nemovitého majetku a to na období šesti let. Dále ji byl uložen peněžitý trest stanovený v počtu dvě stě denních sazeb ve výši deset tisíc korun českých, v celkové výměře dva miliony korun českých. Úhrnný trest byl uložen za trestné činy ve stádiu pokusu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329, porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 a zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256.

Bývalý předseda FAČR byl odsouzen za trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 3 trestního zákoníku ve stádiu pokusu, přičemž bývalou náměstkyni navedl. Byl odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání šesti let ve věznici s ostrahou. Dále mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v činnosti statutárního orgánu korporace či jeho člena na dobu pěti let. Také dostal peněžitý trest stanovený v počtu dvě stě padesáti denních sazeb ve výši dvacet tisíc korun českých, v celkové výměře pět milionů korun českých. Úhrnný trest byl uložen za trestné činy ve stádiu pokusu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329, porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220

¹²⁷ Pelta dostal šest let natvrdo ve věznici s ostrahou. Zaplatit má pět milionů. *Seznam Zprávy* [online]. 2021 [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/sport-fotbal-jina-liga-pelta-se-dockal-rouzsudku-vinen-rozhodl-soud-181717>.

a zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256.

Ostatní aktéři byli stejně jako v roce 2021 zproštěni obžaloby.

Verdikt není pravomocný. Oba obžalovaní se odvolali a nyní se čeká na odvolací řízení před Vrchním soudem v Praze.¹²⁸

¹²⁸ Soud uložil Peltovi v kauze sportovních dotací šest let vězení a pětimilionový trest. ČT24 [online]. 2023 [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/soud-ulozil-peltovi-v-kauze-sportovnich-dotaci-sest-let-vezeni-a-petimilionovy-trest-7878>.

8. Prevence korupce ve sportu

Proti korupci ve sportu lze bojovat, a to zejména jejím předcházením. Známých případů korupce doposud moc není, a to zejména k vysoké latenci korupčního jednání. V první řadě je třeba uznat, že sportovní prostředí má příležitosti ke korupčnímu jednání. A to zejména díky finančním prostředkům, které se ve sportu nacházejí.

Již od útlého věku by měli být mladí sportovci vychováváni pomocí etiky a pravidel sloužících k předcházení rizik korupce ve sportu.

8.1. Etické kodexy

Velmi důležitou pozici v oblasti prevence hrají etické kodexy, jež stanovují pravidla očekávaného chování při výkonu jednotlivých sportů. Každé sportovní odvětví je upravováno vlastním souborem pravidel, které musí být v rámci daného sportu dodržovány. A to jak sportovci, tak funkcionáři, fanoušky. Etické kodexy jsou dokumenty upravující obecné a konkrétní postupy v jednotlivých sportovních odvětvích. Součástí daných kodexů je i úprava korupce, respektive přijímání a poskytování darů. Jako příklad lze uvést etické kodexy ze dvou sportovních oblastí, a to atletiky a fotbalu.

8.1.1. Etický kodex Českého atletického svazu

Článek 2, etického kodexu ČAS stanovuje, že všechny osoby účastníci se činnosti ČAS jsou povinny zajišťovat sportovcům rovné příležitosti a zdržet se jakéhokoliv zvýhodňování z jiných než výkonnostních důvodů.

V rámci článku 5 je upravena oblast přijímání a poskytování darů. Přičemž dary a jiná plnění, které jsou řádně odůvodněny nejsou zakázány. Tak například dary do 5000 Kč mohou osoby účastníci se činnosti ČAS přijímat pouze k utužení dobrého jména ČAS, atletiky a sportu obecně bez oznámení. Pokud dary přesahují takovou hodnotu tak musí být přijímány pouze se souhlasem nejbližšího nadřízeného pracovníka, případně v případě atletů trenéra a rozhodčí pouze se souhlasem předsedy komise rozhodčích ČAS.

Pokud hodnota darů či jiných plnění přesahuje částku 10 000 Kč, musí být evidována v seznamu vedeném Dozorčí radou ČAS.

Za žádných okolností nemohou být přijímány dary, pozornosti či jiná plnění za účelem ovlivnění kvality, průběhu nebo výsledku soutěže či jakéhokoliv jiného sportovního klání.¹²⁹

8.1.2. Fotbalové etické kodexy

8.1.2.1. Kodex criminal compliance programu Fotbalové asociace České republiky

Kodex Criminal compliance programu Fotbalové asociace České republiky (dále jen „Kodex“) je interním řídicím dokumentem. Obsahuje systém interních postupů a opatření pro prevenci, detekci a reakci na případná trestněprávní či neetická jednání.

Zajišťuje soulad chování s vnitřními předpisy, právními předpisy a základními zásadami Fotbalové asociace ČR (dále jen „FAČR“), a to jednak aby bylo zabráněno spáchání trestného činu a zajištěno odvrácení následku spáchaného trestného činu.

Definuje pravidla pro darování a základní principy protikorupčního jednání. Jedním z pravidel pro darování je, že FAČR a dotčené osoby jsou povinny se při přijímání a poskytování darů, sponzoringové a marketingové činnosti vyvarovat korupčního jednání. Zároveň nesmí dar žádným způsobem zavázat ani pro ně získávat nezákonné výhody. Dotčené osoby nesmí přijímat ani vyžadovat laskavosti a jiná zvýhodnění, jež by mohla ovlivnit rozhodování ve věci či jež by mohlo být považováno za neoprávněnou odměnu. Dále je zakázáno nabízet jakékoliv finanční či jiné plnění úředním osobám či jiným osobám, které mají možnost na úřední osoby působit za účelem zjednání výhody ve prospěch FAČR.¹³⁰

Podle daného Kodexu se úplatkem na základě definice uvedené v trestním zákoníku rozumí i sponzorský dar, bez ohledu na jeho výši. Vedle sponzorských darů se může projevit korupční jednání i ve střetu zájmů. Tím se zpravidla označuje situace, kdy osoba, která má rozhodovat, je přímo nebo nepřímo osobně zainteresovaná na výsledku daného rozhodnutí. Do střetu se dostávají soukromé

¹²⁹ Směrnice č. 11/2019 ze dne 17. 06. 2019, směrnice ČAS o etických pravidlech.

¹³⁰ KODEX CRIMINAL COMPLIANCE PROGRAMU FOTBALOVÉ ASOCIACE ČESKÉ REPUBLIKY. FAČR. *Kodex CCP* [online]. 2019 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: <file:///C:/Users/Administrator/Downloads/facr-kodex-ccp.pdf>.

zájmy, které představují výhodu nejen pro dotčenou osobu, ale i pro její rodinu, osoby blízké a další fyzické a právnické osoby, se kterými má vztah a veřejné, podnikové zájmy, které subjekty hájí ze svého postavení případně funkce. Střet zájmů sám o sobě nesvědčí o korupci, ale je významným ukazatelem, že o korupci jít může.¹³¹

V případě porušení ustanovení Kodexu může dojít k vzniku trestní odpovědnosti konkrétní fyzické osoby, anebo pokud dojde k naplnění podmínky zákona o trestní odpovědnosti právnických osob tak může takové jednání být přičítáno FAČR. V případě korupčních jednání se bude jednat zejména o vznik trestní odpovědnosti za trestné činy přijetí úplatku podle § 331, podplacení podle § 332, nepřímé úplatkářství podle § 333. Vedle trestní odpovědnosti může být dotčené osobě, která je současně zaměstnancem uloženo upozornění na porušení Kodexu. V případě vážného či opakovaného porušení bude záležitost řešena jako porušení pracovní povinnosti zaměstnance.¹³²

8.1.2.2. Etický kodex fotbalové asociace ČR

Etický kodex fotbalové asociace ČR je prohlášením zásad, na nichž FAČR spočívá a jež má za cíl budovat a chránit a kterými by se měly všechny dotčené osoby bez rozdílu řídit při výkonu své profese a mít je za své vlastní. Mezi základní etické zásady vedle zásady legality, dodržování lidských práv, dodržování závazných pravidel, dobrých vztahů uvnitř FAČR a dalších patří také zásada zákazu korupce.

Zásada zákazu korupce stanovuje, že všechny dotčené osoby jsou povinny zdržet se korupce v jakékoliv formě. Konkrétně stanovuje zejména pravidla darování a pravidla střetu zájmů.¹³³

¹³¹ Boj s korupcí - základní principy protikorupčního jednání. *Kodex CCP - Příloha č. 8* [online]. [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: file:///C:/Users/Administrator/Downloads/priloha-c.8-zakladni-principy-protikorupcniho-jednani.pdf.

¹³² KODEX CRIMINAL COMPLIANCE PROGRAMU FOTBALOVÉ ASOCIACE ČESKÉ REPUBLIKY. FAČR. *Kodex CCP* [online]. 2019 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: file:///C:/Users/Administrator/Downloads/facr-kodex-ccp.pdf.

¹³³ ETICKÝ KODEX FOTBALOVÉ ASOCIACE ČESKÉ REPUBLIKY. FAČR. *Etický kodex* [online]. 2019 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: file:///C:/Users/Administrator/Downloads/facr-eticky-kodex%20(1).pdf.

8.2. Korupční víceboj

Transparency International Česká republika spustila v roce 2017 kampaň s názvem „Korupční víceboj“, jejíž cílem je boj za čistší a transparentnější sportovní prostředí. Zejména se snaží reagovat na nekonceptní a nesystémové financování sportu v České republice.

Hlavní těžiště celé kampaně je videospot ilustrující negativní dopady korupce a nekalostí v rámci sportovního prostředí. Ve videospotu účinkují známé osobnosti, ale i sportovci (např. tenistka Andrea Hlaváčková, cyklista Jiří Ježek, lezec Adam Ondra a další), kterým není lhostejné fungování sportu v České republice.

Kampaň poukazuje na tři oblasti, ve kterých se snaží prosadit změny. První z nich je nerovné financování a netransparentní přerozdělování veřejných peněz plynoucích do sportu. Druhá oblast pokrývá manipulace s výsledky a sázkařský průmysl zasahující do zápasů, včetně oznamovatelů takových machinací. Třetí oblastí zájmu jsou velké kauzy na mezinárodní úrovni, například kauza v Mezinárodní federaci fotbalových asociací (FIFA).

Snahou je jednak upozornit na negativní dopady korupce, ale i pobídnout odbornou veřejnost, funkcionáře a politiky, že je na čase změnit systém a vytvořit transparentní prostředí. Zároveň poukazuje na potřebu zapojit do diskuse o změnách širokou veřejnost.¹³⁴

8.3. Protikorupční linka hokeje

Český svaz ledního hokeje spolu s Transparency International a občanskou iniciativou Loveckorupcniku.cz zřídily v roce 2015 provoz etické linky a e-mailových adres, které slouží k podání podnětů týkajících se podezření na korupční jednání v ledním hokeji. Shromáždění, vyhodnocení a prošetření podnětů zajišťují partneři projektu.

Důvodné podezření z trestného činu může vyústit až v jeho předání orgánům činným v trestním řízení, případně správním orgánům.

¹³⁴ *Korupční víceboj*. Online. In: TRANSPARENCY INTERNATIONAL. 2018. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/projekty/korupcni-viceboj/>. [cit. 2024-02-24].

V rámci spolupráce Českého svazu ledního hokeje, Transparency International a občanské iniciativy Loveckorupcniku.cz vznikly také plakáty, letáky a bannery, jejichž úkolem je informovat hokejovou veřejnost, jak postupovat v případě podezření na korupční jednání.¹³⁵

8.4. Ochrana oznamovatelů

Whistleblowing označuje jednání, kdy oznamovatel informuje svého zaměstnavatele o protiprávním nebo neetickém jednání, jehož se dopustila jiná osoba na pracovišti. *Whistleblower* je člověk, který upozorní na jednání, které může ohrožovat či poškozovat veřejný zájem.

Takové jednání upravuje zákon č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů. Tento zákon upravuje podávání a postup posuzování oznámení o možném protiprávním jednání a podmínky poskytování ochrany fyzické osobě, která oznámení učinila. Obsah oznámení jsou informace o možném protiprávním jednání, které má znaky trestného činu, přestupku s horní hranicí sazby pokuty alespoň 100 000 korun českých, porušuje zákon č. 171/2023 Sb.¹³⁶

Například Český atletický svaz zřídil v rámci své činnosti whistleblowing linku neboli oznamovací systém osobám, které pro Český atletický svaz vykonávají nebo vykonávali závislou práci v základním pracovněprávním vztahu, dobrovolnickou činnost, stáž nebo odbornou praxi. Takové osoby mohou podat oznámení prostřednictvím e-mailu, telefonní linky, pošty anebo osobní návštěvy, a to z důvodu, že se dozvěděli, že došlo nebo má dojít ve svazu k možnému protiprávnímu jednání. Oznamovací systém chrání anonymitu oznamovatele a chrání jej před případným odvetným jednáním.¹³⁷

I na webových stránkách Korupčního víceboje lze přes anonymní bránu podat oznámení týkající se podezření na korupci ve sportu.¹³⁸

¹³⁵ ČSLH + Transparency International + iniciativa Loveckorupcniku.cz. Online. In: Český hokej. 2015. Dostupné z: <https://www.ceskyhokej.cz/clanky/cslh-transparency-international-iniciativa-loveckorupcniku-cz>. [cit. 2024-02-24].

¹³⁶ Zákon č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů.

¹³⁷ Co je whistleblowing a jak podat oznámení. Online. Dostupné z: <file:///C:/Users/Administrator/Downloads/co-je-whistleblowing-a-jak-podat-oznameni.pdf>. [cit. 2024-02-25].

¹³⁸ Korupční víceboj [online]. C2024 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: <https://korupcniviceboj.transparency.cz/>

8.5. Transparentnost

Transparentnost je jeden z nejúčinnějších nástrojů v boji proti korupci. Každé opatření, jež zprůhlední sportovní život, zejména v oblasti jeho financování je třeba podporovat a prosazovat. Například jednou z možností je motivovat velké sponzory a marketingové partnery, aby sami prosazovali transparentnost ve sportu. Mohou využít peníze k dobrým účelům a podílet se na projektech prosazujících transparentnost ve sportu.

Státní dotace, které jsou poskytovány jednotlivým sportovním odvětvím mohou být využity jako nástroj k prosazování zvýšené míry transparentnosti.¹³⁹

Transparentnost ve sportovním prostředí byla i otázkou výzkumu Sociologického ústavu ČR, který mimo jiné zkoumal formy a výskyt korupce ve sportu. K výzkumu bylo přizváno 127 respondentů z řad zástupců klubů, svazů, trenérů, rozhodčích, ale i sportovců či orgánů činných v trestním řízení. Jednou z otázek bylo zneužívání dotací ve sportovních svazech/klubech. Přičemž 7,2 % respondentů se osobně setkalo se zneužíváním rozdělováním dotací, 20 % respondentů popsalo, že takový zážitek má někdo jim blízký a 44 % uvedlo, že o takovém zneužívání slyšeli. Jako navrhované řešení bylo uvedena větší transparentnost. A to zejména zveřejňování informací a o dotacích a následná analýza.¹⁴⁰

Oblast transparentnosti jsem řešila i v rámci standardizovaného rozhovoru s předsedou nejmenovaného pražského Sokola. Pan předseda sám říkal, že ze své zkušenosti nevidí přerozdělování dotací transparentně nastavené. Jako důvod uvedl především to, že je velký rozdíl v rámci rozdělování mezi malými a velkými sportovními kluby. Dotace jim poskytují jednotlivé sportovní svazy. Takové svazy si za poskytnutí, zpracování a vyřešení dotací účtují určitou částku z poskytnuté dotace. Pro všechny kluby je částka stejná, ale výše jejich dotace je rozdílná. V realitě to znamená, že všechny kluby musí zaplatit částku například dvacet tisíc,

¹³⁹ BUREŠ, Radim. TRANSPARENCY INTERNATIONAL ČR. *Proč není sport imunní vůči korupci?* [online]. 2009 [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/sport_studie_CJ.pdf.

¹⁴⁰ *Korupce ve vybraných sektorech v České republice a možnosti jejího snížení* [online]. In: . Sociologický ústav AV ČR, 2023 [cit. 2024-02-12]. ISBN 978-80-7330-416-4. Dostupné z: https://www.soc.cas.cz/sites/default/files/publikace/korupce_ve_vybranych_sektorech_v_ceske_republice_a_moznosti_jejeho_snizeni.pdf.

přestože jeden klub dostane dotaci milion korun a druhý klub dostane dotaci osmdesát tisíc korun českých.

Druhou oblastí, která není v jeho očích dobře podchycená je oblast výběru projektů, které na dotaci dosáhnou. Sportovní svazy samy vyhodnocují, kdo dotaci dostane a kdo naopak ne. Po rozhodnutí ale informují pouze ty projekty, které dotaci dostanou. Projekty, které vybrány nebyly se nedozví ani důvod, proč na dotaci nedosáhly.

Závěr

Sport je v České republice velmi významnou součástí společnosti. Tuzemští sportovci se pravidelně umisťují na předních příčkách na světových sportovních událostech. Díky tomu jsou vyhledáváni sponzory, kteří je finančně podporují v jejich kariéře. Profesionální sportovci jsou vzorem a inspirací pro děti a mládež. Sport přispívá k jejich zdárnému fyzickému i psychickému vývoji, zvyšování produktivity práce v dospělém věku a ke snižování nemocnosti. V České republice žije také spousta sportovních příznivců, kteří rádi sledují sportovní utkání a závody v médiích.

Aby mohly být chráněny základní principy sportu a bylo předcházeno korupci, je nezbytné klást důraz na potírání korupčních jednání ve sportu, ale i předcházet vzniku takových jednání díky správně a efektivně nastavené prevenci. Taková jednání totiž mohou vážně poškodit důvěru ve sportovní soutěže a ovlivnit jejich spravedlivý průběh, narušit fair play a v negativním slova smyslu ovlivnit chování sportovců. Může například docházet k tomu, že sponzoři budou vypovídat smlouvy se sportovci nebo se sportovními kluby, kteří budou součástí korupčních kauz, a to z toho důvodu, aby takové případy neohrozily dobré jméno společnosti, fanoušci nebudou mít zájem nadále sledovat sportovní události, což bude mít za následek jak úpadek finanční úrovně sportu, tak i úpadek zájmu sportovat u mladých lidí.

Ve své diplomové práci jsem se zaměřila na problematiku korupce ve sportu v České republice. V první kapitole jsem vymezila pojem korupce a s jakými formami korupce se lze setkat. Následně jsem uvedla vybrané mezinárodní dokumenty, Úmluvu OSN proti korupci ve sportu a Trestněprávní úmluvu o korupci, které ratifikovala Česká republika a které slouží jako předloha pro potírání korupce ve sportu. Vzhledem k českému členství v Evropské unii jsem uvedla základní přístup Evropské unie ke korupci ve sportu.

Cílem práce bylo vymezit problematiku české trestněprávní úpravy korupce ve sportu, a to zejména trestné činy, které mají znaky korupčních jednání a které lze využít na nezákonná jednání v oblasti sportu. Takové trestné činy nalezneme zejména v třetím díle, hlavy X. trestního zákoníku, a to tzv. úplatkářské trestné

činy. Vedle toho jsou ale i jiné trestné činy mající znaky korupčních jednání, které jsou přinejmenším vyjmenovány.

V kapitole 4 jsem nastínila právní úpravu sportu v České republice, včetně stěžejního dokumentu státní politiky v oblasti sportu a vztah sportu a trestního práva, protože vedle nemorálních jednání, které jsou trestány dle disciplinárních pravidel, mohou osoby pohybující se ve sportu naplnit svým jednáním i skutkové podstaty trestných činů. Samostatnou kapitolu jsem věnovala korupci ve sportu a jejím formám, mezi které se řadí ovlivňování výsledků zápasů, ovlivňování osob v čele sportovních federací či zneužívání dotací ve sportovním prostředí. Na to jsem navázala právní úpravou korupce ve sportu, která se řídí obecnou právní úpravou dle trestního zákoníku. V rámci této kapitoly jsem uvedla příklady jiných evropských zemí, ve kterých buď existují samostatné sportovní zákony, jež upravují nejen korupci ve sportu, ale i jiné nelegální akty v oblasti sportu, anebo sportovní trestné činy, jejichž ustanovení lze nalézt v trestních zákonech daných zemí.

V rámci praktických příkladů jsem vybrala dva velmi probírané případy potenciální korupce ve sportu, ve kterých stále nebylo vydáno pravomocné rozhodnutí. Na závěr jsem uvedla preventivní opatření v České republice, mezi něž patří zejména protikorupční linka hokeje, etické kodexy, např. etický kodex ČAS či fotbalové etické kodexy, korupční víceboj, ochrana oznamovatelů ale i transparentnost, do níž jsem zařadila i poznatky ze standardizovaného rozhovoru, který jsem vedla s předsedou pražského Sokola. V rámci rozhovoru mi poskytl zajímavý pohled na transparentnost přerozdělování sportovních dotací v České republice a sdílel své bohaté zkušenosti z procesu přerozdělování sportovních dotací z pozice žadatele.

Vzhledem ke stále přibývajícím korupčním kauzám ve sportu v České republice považuji za nezbytné, aby se této oblasti věnovala větší pozornost. Myslím si, že prevence korupce ve sportu je v České republice kvalitně nastavena. Za pozitivní považuji vzniklou protikorupční linku hokeje či whistleblowing linku Českého atletického svazu, kam mohou lidé anonymně vyjádřit své podezření o korupci ve sportu a nemusí mít například obavy o své postavení v týmu. Přesto by ale bylo vhodné posílit mechanismy transparentnosti a dohledu nad finančními toky v rámci sportovních organizací. Konkrétně by dle mého názoru měly být více

transparentní výběrové procesy projektů, které získají či nezískají dotace a měla by být více zapojená veřejnost do dohledu nad sportovními organizacemi, například zveřejňováním relevantních informací prostřednictvím médií.

Konkrétní změny, které by mohly v dané oblasti nastat v rámci trestního práva, by mohly být přísnější tresty za trestné činy mající znaky korupčních jednání. Zejména by se mohlo jednat o zvýšení trestních sazeb u osob zapojených do korupčních jednání ve sportu, aby bylo takové jednání skutečně odrazující. Je důležité, aby byly zákony schopné reagovat účinně na nové formy korupce. Přestože se oblast sportu řadí pod obstarávání věcí obecného zájmu a případná korupce ve sportu je potírána skutkovými podstatami trestných činů, zejména úplatkářských trestných činů přijetí úplatku podle § 331 a podplacení dle § 332, zákona č. 40/2009 Sb., myslím si, že je na místě, aby došlo k novelizaci tohoto právního předpisu. Konkrétně bych de lege ferenda navrhovala, aby trestní zákoník obsahoval trestné činy vztahující se přímo ke korupci ve sportu, zejména úplatkářství mezi sportovci, rozhodčími a funkcionáři, ale i jiné formy korupce ve sportu jako například manipulace se sportovními výsledky. Trestné činy korupce ve sportu by dle mého názoru mohly být součástí hlavy X. trestního zákoníku, s názvem Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných, a to v samostatném díle. Samostatný díl korupce ve sportu by mohl přispět k ochraně integrity sportovních soutěží, došlo by k sjednocení trestných činů majících znaky korupčních jednání ve sportu a zároveň by tím bylo jasně dáno, že korupce ve sportu je neakceptovatelný jev, který bude tvrdě trestán.

Sama se sportu věnuji od útlého věku a vždy mě motivovala zdravá soutěživost mezi sportovci. Myslím si, že je velká škoda, když sport ovlivňuje nekalé jednání, které absolutně narušuje podstatu fair play sportovních soutěží.

Seznam použité literatury a pramenů

Monografie

- BORČEVSKÝ, Pavel. *Trestní právo hmotné: zvláštní část*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. ISBN 978-80-7380-909-6. s. 661.
- COUFALOVÁ, Bronislava; PINKAVA, Jan a POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Teoretik. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-87576-88-5. s. 22-24.
- ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. ISBN 978-80-7380-147-2.
- DAVID-BARRETT, L. *State capture and inequality*. *New York: NYU Center on International Cooperation*, 2021.
- DAVID, Vladislav a NETT, Alexander. *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*. Právo a společnost (C.H. Beck). Praha: C.H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-562-9.
- FARRALES, Mark J. *What is corruption?: A history of corruption studies and the great definitions debate*. *A History of Corruption Studies and the Great Definitions Debate (June 2005)*, 2005.
- GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 4. Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3. S. 296-297.
- JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 7. Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-380-3. s. 854.
- NĚMEC, Miroslav. *Teorie a metodologie kriminalistiky pro magisterské studium*. Praha: Abook, 2019. ISBN 978-80-906974-2-3.
- SCHEINOST, Miroslav. *Dokumenty OSN ke korupci a organizovanému zločinu: Úmluva OSN proti korupci, Protokol proti nezákonné výrobě střelných zbraní, jejich částí a součástí a munice i proti nezákonnému obchodu s nimi, doplňující Úmluvu OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu*. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008. ISBN 978-80-7338-066-3.
- STEHNOVÁ, Jana, Lenka LENOCHOVÁ a Jan DUPÁK. *Příručka o korupci*. Asociace pro transparentnost, 2019.

- ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1.
- ŠČERBA, Filip. *Trestní zákoník: komentář*. Beckova edice komentované zákony. [Praha]: C.H. Beck, [2020]. ISBN 978-80-7400-807-8.

Zákonná úprava a interní akty řízení

- ETS No. 173 - Criminal Law Convention on Corruption, úřední překlad pod. č. 70/2002 Sb. m.s., Česká republika podepsala 15.10.1999.
- Směrnice č. 11/2019 ze dne 17. 06. 2019, směrnice ČAS o etických pravidlech.
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).
- Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
- Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.
- Zákon č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů.

Judikatura

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16. ledna 1989, sp. Zn. 4 Tz 45/88, uveřejněno pod č. 13/1990 Sb. rozh. Tr., roč. 1990, sv. 1, s. 57
- Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 26.1. 1988, sp. zn. Tpfj 28/87.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.11.2007 se sp. zn. 6 Tdo 1297/2007.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.05.2010, sp. zn. 6 Tdo 572/2010.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.08.2013, sp. zn. 3 Tdo 752/2013.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10.9. 2014, sp. zn. Tdo 1019/2014-37.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9.1.2019, sp. zn. 7 Tdo 1585/2018-70.

Webové stránky a elektronické zdroje

- BARTOŠ, Jonáš. *Grímm vyvázl lacino! Šel proti Berbrovi, nižší trest než sudí Janoch*. Online. In: Novinky.cz. 2023. Dostupné z: <https://isport.blesk.cz/clanek/fotbal/436266/grimm-vyvazl-lacino-sel-proti-berbrovi-nizsi-trest-nez-sudi-janoch.html>. [cit. 2024-02-24].

- Boj proti korupci ve sportu: Rada přijala závěry. *Rada Evropské unie* [online]. 2019 [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2019/11/21/combating-corruption-in-sport-the-council-adopts-conclusions/>.
- Boj s korupcí – základní principy protikorupčního jednání. *Kodex CCP – Příloha č. 8* [online]. [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: <file:///C:/Users/Administrator/Downloads/priloha-c.8-zakladni-principy-protikorupcniho-jednani.pdf>.
- BUREŠ, Radim. TRANSPARENCY INTERNATIONAL ČR. *Proč není sport imunní vůči korupci?* [online]. 2009 [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/sport_studie_CJ.pdf.
- BUREŠ, Radim a Martin LACHMANN. Sport a korupce. In: *Transparency international* [online]. 2008 [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/sport_clanek_Korupce_ve_sportu.pdf.
- *Co je whistleblowing a jak podat oznámení*. Online. Dostupné z: <file:///C:/Users/Administrator/Downloads/co-je-whistleblowing-a-jak-podat-oznameni.pdf>. [cit. 2024-02-25].
- *Česko stále zaostává za průměrem EU, ukazuje Index vnímání korupce*. Online. Rada Evropské unie. 2024. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/cpi2023/>. [cit. 2024-02-25].
- *ČSLH + Transparency International + iniciativa Loveckorupcniku.cz*. Online. In: *Český hokej*. 2015. Dostupné z: <https://www.ceskyhokej.cz/clanky/cslh-transparency-international-iniciativa-loveckorupcniku-cz>. [cit. 2024-02-24].
- Definiton of corruption. *Research brief* [online]. 2022 [cit. 2023-10-25]. Dostupné z: <https://www.publicsafety.gc.ca/cnt/rsrscs/pblctns/rgnzd-crm-brf-48/rgnzd-crm-brf-48-en.pdf>.
- ETICKÝ KODEX FOTBALOVÉ ASOCIACE ČESKÉ REPUBLIKY. FAČR. *Etický kodex* [online]. 2019 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: [file:///C:/Users/Administrator/Downloads/facr-eticky-kodex%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Administrator/Downloads/facr-eticky-kodex%20(1).pdf).

- JEŽEK, Petr. Naštvaný Berbr u soudu: Blázinec. Dejte mi patnáct let a bude to světový rekord. In: *IDNES.cz/sport* [online]. 2024 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/domaci-souteze/roman-berbr-soud-david-bejdak-roman-rogoz-vysehrad.A240123_130831_fot_dsouteze_min.
- KODEX CRIMINAL COMPLIANCE PROGRAMU FOTBALOVÉ ASOCIACE ČESKÉ REPUBLIKY. FAČR. *Kodex CCP* [online]. 2019 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: <file:///C:/Users/Administrator/Downloads/facr-kodex-ccp.pdf>.
- *Koncepce podpory sportu 2016-2025*. Online. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. C2013-2023. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/sport-1/koncepce-podpory-sportu-2016-2025>. [cit. 2023-11-28].
- *Korupce ve vybraných sektorech v České republice a možnosti jejího snížení* [online]. In: Sociologický ústav AV ČR, 2023 [cit. 2024-02-12]. ISBN 978-80-7330-416-4. Dostupné z: https://www.soc.cas.cz/sites/default/files/publikace/korupce_ve_vybranych_sektorech_v_ceske_republice_a_moznosti_jejeho_snizeni.pdf.
- *Korupční víceboj*. Online. In: TRANSPARENCY INTERNATIONAL. 2018. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/projekty/korupcni-viceboj/>. [cit. 2024-02-24].
- *Korupční víceboj* [online]. C2024 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: <https://korupcniviceboj.transparency.cz/>
- *Match-fixing: How gambling is destroying sport* [online]. In: 2013 [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/sport/football/21333930>.
- MINISTERSTVO VNITRA ČR, MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR. *Sektorová analýza zaměřená na problematiku nezákonného ovlivňování sportovních výsledků a s tím související korupcí ve sportovním prostředí* [online]. 2017 [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_1_Analyza.pdf.
- MOKRÁ, Ivana; SZABOVÁ, Eva a VRTÍKOVÁ, Karin. *EKONOMICKÁ KRIMINALITA A JEJ HMOTNOPRÁVNĚ, PROCESNOPRÁVNĚ A KRIMINOLOGICKÉ ASPEKTY*. Online. Trnava: TYPI UNIVERSITATIS

- TYRNAVIENSIS, 2023. ISBN 978-80-568-0604-3. Dostupné z: http://publikacie.iuridica.truni.sk/wp-content/uploads/2023/12/MokraSzabova-Kriminalita_on-line-2.pdf. [cit. 2024-02-01].
- Padly první tresty ve fotbalové korupční kauze. Skála i Tarkovský dostali podmínku a pokutu. In: *ČT24* [online]. 2023 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/regiony/padly-prvni-tresty-ve-fotbalove-korupcni-kauze-skala-i-tarkovsky-dostali-podminku-a-pokutu-1786>.
 - Pelta dostal šest let natvrdo ve věznici s ostrahou. Zaplatit má pět milionů. *Seznam Zprávy* [online]. 2021 [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/sport-fotbal-jina-liga-pelta-se-dockal-rouzsudku-vinen-rozhodl-soud-181717>.
 - Podvody a korupce. *EUR-lex* [online]. [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/fight_against_fraud.html?locale=cs&root_default=SUM_1_CODED%3D22%2CSUM_2_CODED%3D2204.
 - POLAND. *Act on Sport* [online]. 2010 [cit. 2024-03-06]. Dostupné z: https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/fs.siteor.com/msport/files/DWM%20files/Act_on_Sport.pdf?1453454817
 - SLOVENSKO. *300/2005 Z.z.* [online]. 2005 [cit. 2024-03-06]. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/300/#predpis.cast-druha.hlava-osma>
 - Soud uložil Peltovi v kauze sportovních dotací šest let vězení a pětimilionový trest. *ČT24* [online]. 2023 [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/soud-ulozil-peltovi-v-kauze-sportovnich-dotaci-sest-let-vezeni-a-petimilionovy-trest-7878>.
 - Sport. *Evropský parlament* [online]. 2023 [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/143/sport>
 - *Taťko, synku. Obžaloba popisuje, jak si Berbr ve fotbale upevňoval moc.* Online. *Novinky.cz*. 2023. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-obzaloba-jak-si-berbr-ve-fotbale-upevnoval-moc-40420414>. [cit. 2024-02-22].

- UNCAC. *JUSTICE.CZ* [online]. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://korupce.cz/zahranicni-spoluprace/uncac/>
- UNITED NATION. *United nations convention against corruption*. In: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n03/453/15/pdf/n0345315.pdf?toKen=HOyCisJKxJ7uzMLJ35&fe=true>. 2003, A/RES/58/4.
- *Úmluva proti korupci úředníků* [online]. 2019 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/convention-against-corruption-involving-public-officials.html>

Seznam příloh

Příloha 1 Rozhovor

Rozhovor

Standardizovaný rozhovor proběhl s předsedou pražského nejmenovaného Sokola 29.11.2023. V rámci domluvy je zachována anonymita jak samotného předsedy, tak i spolku v němž působí. V rámci rozhovoru byly kladeny předem stanovené otázky. Vzhledem k bohatým zkušenostem předsedy Sokola se získáváním sportovních dotací jsme v rámci rozhovoru řešili transparentnost přerozdělování dotací a potenciální korupční jednání v oblasti sportu a sportovních dotací.

1. Jak probíhá proces získávání sportovních dotací? Jakou s ním máte osobní zkušenost?

Osobní zkušenosti mám bohaté, protože se tím zabývám dvacet let. Sokol získává dotace od Národní sportovní agentury, nebo od Magistrátu hlavního města Prahy, odbor tělovýchovy. Také získáváme různé sportovní dotace od městských částí.

Každý rok se vyhlašuje tzv. „opatření“, což jsou vyhlášené projekty, do kterých se přihlásíme a musíme splnit spoustu podmínek. Například musíme napsat řádně žádost, být vlastníkem nemovitosti, na kterou bude dotace uplatňována, nebo alespoň mít smlouvu na pronájem trvajícím minimálně patnáct let. Zároveň se jedná o počet členů ve spolku, věku členů, kolikrát týdně se trénuje, záleží na konkrétním projektu.

Pro nás jsou podstatní realizátoři sportovních dotací neboli sportovní svazy. Ti dostanou od Magistrátu hl. m. Prahy určitý obnos peněz a ten mají rozdělit mezi oddíly. V našem případě se jedná například o Pražský atletický svaz, Pražský basketbalový svaz, Pražský nohejbalový svaz a tak dále. Tyto svazy si vytvářejí své podmínky, které musí současně vyhovovat Národní sportovní agentuře nebo Magistrátu hlavního města Prahy.

2. Jak vnímáte spravedlivost a transparentnost přerozdělování sportovních dotací?

Myslím si, že malé kluby na současný systém přerozdělování dotací doplácí. Většinou je nastavený pro velkokluby a je pro ně daleko výhodnější. Nespravedlnost vidím v tom, že malé spolky mnohdy na dotace ani nedosáhnou.

Protože v podmínkách je například stanoven minimální počet cvičících dětí, například 25 dětí. Tím pádem na podporu nemá daný malý spolek nárok.

Uvedu konkrétní případ, který osobně považuji za velmi nespravedlivý. Při rozdělování obnosu peněz ze strany pražských svazů vidím rozdíl mezi malými a velkými kluby mnohem více. Stalo se nám, že když Pražský basketbalový svaz rozdělil dotaci mezi sportovní spolky, tak za kontrolování žádostí, přerozdělování a vyúčtování si vyfaktoval částku, která z naší dotace byla 25 %. Ostatní svazy si za takový úkon říkají třeba 5-6 % z celkové dotace. Takže velkoklub, který čerpá stejnou dotaci jako my, ale čerpá kolem milionu korun, zaplatí částku dvacet tisíc. My dostaneme dotaci osmdesát tisíc, ale dvacet tisíc musíme zaplatit taky. A to určitě v pořádku.

3. Za jaké situace by mohlo dojít ke korupci v rámci přerozdělování dle Vašeho názoru?

Nejvíce bych řekl při výběru těch projektů, které dosáhnou na dotaci. Když se přerozdělují dotace tak svazy samy hodnotí, kdo dotaci dostane a kdo ne. Nikdy se mi ale nestalo, že by mi někdo řekl, proč náš spolek dotaci nedostal. Vždy jsou vypsány pouze spolky, co na dotaci dosáhly. Ale důvody, proč někdo na dotaci nedosáhl, už nikde vypsány nejsou.

4. Jaké řešení byste navrhoval, aby se minimalizovalo riziko korupce v přerozdělování dotací?

Určitě větší transparentnost. Hlavně u schvalování dotací. Určitě by se mělo změnit to, aby se spolky, co na dotaci nedosáhnou, dozvěděly důvod proč. Není tady ani prostor pro nějaké zlepšení, aby příště na dotaci dosáhnout mohly.

5. Myslíte si, že vláda a kontrolní orgány věnují dostatečnou pozornost riziku korupce ve sportu? Případně jak by měly korupci předcházet?

Určitě se to za poslední dobu zlepšilo. Jako pozitivní vidím vznik Národní sportovní agentury a zlepšení systému přerozdělování dotací. Ale jak jsem už zmínil, jsou věci, které nejsou dobře zajištěné a měla by jim být věnována větší pozornost.

6. Myslíte si, že je v České republice dostačující právní úprava, která pokrývá oblast financování sportu?

Jako pozitivní vidím novelu zákona o podpoře sportu. Co se ale týče právní úpravy ohledně sportu obecně, tak tam vidím velké nedostatky. Určitě by měla být samostatná právní úprava zaměřená na sportovní úrazy a korupci ve sportu.

7. Měl jste někdy osobní zkušenost s korupcí ve sportu? Pokud ne přímo osobně tak ze zkušenosti jiných?

S korupcí osobní zkušenost nemám. Samozřejmě z médií znám korupční aféry, které se v oblasti sportu staly.